

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Rahandusminister
määrus
terviktekst
03.01.2022
31.12.2022
RT I, 31.12.2021, 15

Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

Vastu võetud 11.12.2003 nr 105

[RTL 2003, 130, 2103](#)

jõustumine 01.01.2004

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
26.07.2004	RTL 2004, 104, 1685	06.08.2004
21.02.2005	RTL 2005, 26, 366	11.03.2005
16.01.2006	RTL 2006, 11, 198	03.02.2006
16.11.2006	RTL 2006, 85, 1547	08.12.2006
12.10.2007	RTL 2007, 79, 1368	29.10.2007
15.12.2008	RT III 2008, 52, 360	15.12.2008
29.12.2008	RTL 2009, 4, 54	17.01.2009
27.02.2009	RTL 2009, 22, 279	13.03.2009
20.04.2009	RTL 2009, 37, 497	01.05.2009
28.12.2009	RTL 2010, 2, 24	11.01.2010
14.10.2010	RT I 2010, 77, 591	22.10.2010, osaliselt 1.01.2011
29.10.2010	RT I, 09.11.2010, 1	01.01.2011
28.12.2010	RT I, 05.01.2011, 5	08.01.2011
12.12.2011	RT I, 15.12.2011, 1	18.12.2011, osaliselt 1.01.2012
07.11.2012	RT I, 13.11.2012, 7	16.11.2012, osaliselt 01.01.2013
03.12.2013	RT I, 10.12.2013, 1	13.12.2013, osaliselt 01.01.2014
17.11.2014	RT I, 21.11.2014, 7	24.11.2014
17.12.2015	RT I, 22.12.2015, 21	25.12.2015, osaliselt 01.01.2016
21.10.2016	RT I, 28.10.2016, 1	31.10.2016, osaliselt 01.01.2017
01.12.2017	RT I, 08.12.2017, 1	11.12.2017, osaliselt 01.01.2018
21.11.2018	RT I, 27.11.2018, 5	30.11.2018
09.02.2020	RT I, 11.03.2020, 1	14.03.2020, osaliselt 01.01.2021
18.12.2021	RT I, 31.12.2021, 1	03.01.2022, osaliselt 01.01.2023

Määrus kehtestatakse [raamatupidamise seaduse](#) § 34 lõike 4 alusel.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi eesmärk ja üldpõhimõtted
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(1) Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi (edaspidi *üldeeskiri*) eesmärgiks on Eesti Vabariigi kui avalik-õigusliku juriidilise isiku (edaspidi *riik*) raamatupidamise ja finantsaruandluse korra kehtestamine ning valitsussektori ja avaliku sektori aruandluse tagamine.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(2) Üldeeskiri lähtub Eesti finantsaruandluse standardist. Üldeeskirjas kirjeldatud arvestusmeetodid tulenevad «Raamatupidamise seadusest» ja Raamatupidamise Toimkonna juhenditest (edaspidi *RTJ*), samuti rahvusvahelistest avaliku sektori raamatupidamise standarditest (edaspidi *IPSAS*).
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(3) Üldeeskiri selgitab ja täpsustab Eesti finantsaruandluse standardi nõudeid riigi ja «Raamatupidamise seaduse» § 2 lõikes 4 nimetatud riigiraamatupidamiskohustuslase suhtes ning on riigi raamatupidamise sise-eeskirjaks «Raamatupidamise seaduse» § 11 mõistes.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(4) Riigiraamatupidamiskohustuslane kehtestab vastavuses üldeeskirja nõuetega oma raamatupidamise sise-eeskirjas täiendavad arvestuse ja aruandluse nõuded nii riigiraamatupidamiskohustuslasele kui ka selle koosseisus olevatele üksustele, kelle kohta peetakse iseseisvat raamatupidamisarvestust (edaspidi *riigiraamatupidamiskohustuslase üksused*).

(5) Riigiraamatupidamiskohustuslase üksusel võib olla oma raamatupidamise sise-eeskiri, mis võtab arvesse üldeeskirjas ja riigiraamatupidamiskohustuslase raamatupidamise sise-eeskirjas kehtestatud nõudeid.

§ 2. Üldeeskirja kohaldamine riigile ja riigiraamatupidamiskohustuslastele

(1) Üldeeskirja kohaldatakse riigile ja riigiraamatupidamiskohustuslasele.

(2) Kui üldeeskirjas ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse üldeeskirja riigiraamatupidamiskohustuslase üksusele.

(3) Kui riigiraamatupidamiskohustuslase raamatupidamine on tsentraliseeritud, kohaldatakse sellele kõiki üldeeskirjas riigiraamatupidamiskohustuslase üksusele kehtestatud nõudeid.

(4) Julgeolekuasutusel on õigus täita üldeeskirja nõudeid erisustega lähtudes riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 9 punktist 2.

[RT I, 27.11.2018, 5- jõust. 30.11.2018]

§ 3. Avaliku sektori üksused ja sidusüksused

(1) Avaliku sektori üksused üldeeskirja tähenduses on avalik-õiguslikud juriidilised isikud ja nende otsese või kaudse valitseva mõju all olevad juriidilised isikud.

[RTL 2004, 104, 1685- jõust. 06.08.2004]

(2) Sidusüksused üldeeskirja tähenduses on avaliku sektori üksuste otsese või kaudse (st valitseva või olulise mõju all olevate üksuste kaudu) olulise mõju all olevad juriidilised isikud.

(3) Kaudse valitseva või olulise mõju all mõistetakse üldeeskirjas mõju juriidilise isiku üle, mida:

1) üks avaliku sektori üksus omab otsese valitseva ja olulise mõju all olevate üksuste ning nende valitseva ja olulise mõju all olevate üksuste kaudu;

2) avalik-õiguslikud juriidilised isikud ning nende valitseva ja olulise mõju all olevad isikud omavad ühiselt, kuigi ükski isik eraldi valitsevat või olulist mõju ei oma.

[RTL 2004, 104, 1685- jõust. 06.08.2004]

(4) [Kehtetu -RT I, 11.03.2020, 1- jõust. 14.03.2020]

(5) Avalikku sektorisse kuuluvaid äriühinguid nimetatakse üldeeskirjas tütaretevõtjateks.

(6) Avaliku sektori üksuste olulise mõju all olevaid äriühinguid nimetatakse üldeeskirjas sidusettevõtjateks.

(7) Avaliku sektori üksuste ja sidusüksuste nimekiri koos tehingupartnerite koodidega (edaspidi *tehingupartnerite nimekiri*) on esitatud üldeeskirja lisas 2. Valitsevat või olulist mõju omavat üksust väljendab tehingupartneri koodi kolm esimest numbrit ning seda nimetatakse üldeeskirjas konsolideerimisgrupi koodiks.

(8) Muutusi tehingupartnerite nimekirjas arvestatakse sellest kuupäevast, millal muutus toimus. Avaliku sektori üksus, kes asutas, soetas, võõrandas, likvideeris või reorganiseeris teise avaliku sektori üksuse või sidusüksuse, esitab muutuse kohta informatsiooni e-posti teel hiljemalt muutuse jõustumisel Riigi Tugiteenuste Keskusele. Riigi Tugiteenuste Keskus avaldab muutuse tehingupartnerite nimekirjas oma koduleheküljel.

[RT I, 10.12.2013, 1- jõust. 13.12.2013]

§ 4. Üldeeskirja kohaldamine kohaliku omavalitsuse üksustele, teistele avalik-õiguslikele juriidilistele isikutele, sihtasutustele, mittetulundusühingutele, Riigimetsa Majandamise Keskusele ja tütaretevõtjatele

Tehingupartnerite nimekirjas iseseisvat tehingupartneri koodi omavad kohaliku omavalitsuse üksused, teised avalik-õiguslikud juriidilised isikud, avalikku sektorisse kuuluvad sihtasutused ja mittetulundusühingud, Riigimetsa Majandamise Keskus ja tütaretevõtjad on kohustatud:

- 1) esitama saldoandmikke vastavuses üldeeskirjas esitatud arvestuspõhimõtetega üldeeskirja lisades 1, 2, 3, 4 ja 5 esitatud kontoplaani järgi üldeeskirja 3. peatükis esitatud tähtaegadeks ja korras;
- 2) esitama majandusaasta aruandeid vastavalt üldeeskirja §-le 11;
- 3) informeerima muutustest tehingupartnerite nimekirjas vastavalt § 3 lõikele 8.
[RTL 2004, 104, 1685- jõust. 06.08.2004]

§ 5. Üldeeskirja kohaldamine sidusüksustele

Avaliku sektori üksuste olulise mõju all olevad sihtasutused, mittetulundusühingud ja sidusettevõtjad on kohustatud:

- 1) esitama majandusaasta aruandeid üldeeskirja §-s 11 toodud tähtajaks;
- 2) esitama olulist mõju omavale avaliku sektori üksusele oma bilansi iga kvartali lõpu seisuga hiljemalt kvartalile järgneva kuu 25. kuupäevaks ning kalendriaasta lõpu seisuga hiljemalt järgmise aasta 25. märtsiks.
[RTL 2004, 104, 1685- jõust. 06.08.2004]

2. peatükk KONTOPLAAN

§ 6. Kontoplaan

(1) Kontoplaan koosneb järgmistest koodidest:

- 1) kontode koodid (lisa 1);
- 2) tehingupartnerite koodid (lisa 2);
- 3) tegevusalade koodid (lisa 3);
- 4) allikate koodid (lisa 4);
- 5) rahavoo koodid (lisa 5).

(2) Kontoplaani iga erinevat kombinatsiooni, mis koosneb konto, tehingupartneri, tegevusala, allika ja rahavoo koodist, nimetatakse üldeeskirjas kontokombinatsiooniks.

(3) Valitud kontole lisatakse tehingupartneri, tegevusala, allika või rahavoo kood, kui kontrol (lisa 1) on vastavas veerus märgenud «nõutav».

(4) [Kehtetu -RTL 2006, 85, 1547- jõust. 08.12.2006]

3. peatükk ARUANDED

§ 7. Saldoandmikud

(1) Saldoandmikuks nimetatakse üldeeskirjas kontokombinatsioonide ja nende saldode järjestatud loetelu üldeeskirja lisades 1, 2, 3, 4 ja 5 toodud kontoplaani järgi.

(2) Konsolideeritud saldoandmik on üldeeskirja mõistes saldoandmik, milles konsolideerimisgruppi kuuluvate üksuste omavahelisi varasid, kohustisi, netovara, tulusid ja kulusid kajastavad kontokombinatsioonide saldod on elimineeritud.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(3) Ühist tehingupartneri koodi omavad avaliku sektori üksused esitavad ühise konsolideeritud saldoandmiku.
[RTL 2004, 104, 1685- jõust. 06.08.2004]

(4) Saldoandmik esitatakse Rahandusministeeriumi saldoandmike infosüsteemi elektroonilises vormis XMLfailina. Saldoandmiku vorm ja täitmise selgitused on esitatud üldeeskirja lisa 6.
[RTL 2004, 104, 1685- jõust. 06.08.2004]

(5) Saldoandmike infosüsteemi kasutamiseks väljastab Riigi Tugiteenuste Keskus avaliku sektori üksusele selleks vajalikud õigused ja paroolid.
[RT I, 10.12.2013, 1- jõust. 13.12.2013]

(6) Saldoandmike esitajatel on õigus saldoandmike infosüsteemist vaadata kehtivaid kontoplaani koode, parandada sisestatud saldoandmikke, koostada aruandeid ja päringuid. Konsolideerivatel üksustel on lisaks õigus vaadata konsolideeritavate üksuste andmeid ning koostada nende kohta aruandeid ja päringuid, samuti koostada konsolideerimisgrupi konsolideeritud aruandeid.

(7) Riigiraamatupidamiskohustuslased, kellel on iseseisvat raamatupidamist pidavaid üksusi, viivad läbi raamatupidamise tsentraliseerimist. Kui raamatupidamine on tsentraliseeritud, määratakse üksustele hiljemalt 2008. aasta algusest ühine tehingupartneri kood ja esitatakse üksuste kohta ühine konsolideeritud saldoandmik. [RTL 2006, 85, 1547- jõust. 08.12.2006]

(8) [Kehtetu -RT I 2010, 77, 591- jõust. 22.10.2010]

(9) Kohalikud omavalitsused ja muud avalik-õiguslikud juriidilised isikud võivad omada allüksuste kohta iseseisvaid tehingupartnerite koode kuni 2007. aasta lõpuni ning esitavad raamatupidamiskohustuslase kui ühe juriidilise isiku kohta ühise saldoandmiku hiljemalt alates 2008. aasta algusest. Ühises saldoandmikus ei esitata omavahelistest tehingutest tulenevaid allüksuste vahelisi saldosisid. [RTL 2006, 85, 1547- jõust. 08.12.2006]

(10) Konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruandeid koostavad äriühingud, sihtasutused ja mittetulundusühingud võivad omada konsolideerimisgruppi kuuluvate üksuste kohta iseseisvaid tehingupartnerite koode kuni 2007. aasta lõpuni ning esitavad konsolideerimisgrupi kohta ühise konsolideeritud saldoandmiku hiljemalt alates 2008. aasta algusest. [RTL 2006, 85, 1547- jõust. 08.12.2006]

(11) Põhjendatud juhtudel taotlevad kohalikud omavalitsused, muud avalik-õiguslikud juriidilised isikud, äriühingud, sihtasutused ja mittetulundusühingud Rahandusministeeriumilt loa käesoleva paragrahvi lõigetes 9 ja 10 esitatud tähtaja pikendamiseks. [RTL 2006, 85, 1547- jõust. 08.12.2006]

(12) [Kehtetu -RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 18.12.2011]

(13) Saldoandmikke säilitatakse saldoandmike infosüsteemis vähemalt 10 aastat. Majandusaasta lõpu seisuga esitatud saldoandmikud võib saldoandmike infosüsteemist kustutada, kui nende põhjal koostatud elektroonilised aruanded on üle antud Riigiarhiivile. [RT I, 10.12.2013, 1- jõust. 13.12.2013]

§ 8. Saldoandmiku perioodid

(1) Riigiraamatupidamiskohustuslaste üksused (tehingupartneri koodi neljas number on 0), kohaliku omavalitsuse üksused (tehingupartneri koodi neljas number on 1), muud valitsussektorisse kuuluvad avalik-õiguslikud juriidilised isikud (tehingupartneri koodi neljas number on 2) ning valitsussektorisse kuuluvad sihtasutused, mittetulundusühingud ja äriühingud (tehingupartneri koodi neljas number on 3) esitavad saldoandmiku iga kuu kohta. Ülejäänud saldoandmikud esitatakse iga kvartali kohta. [RTL 2010, 2, 24- jõust. 11.01.2010]

(2) Kui saldoandmiku perioodiks on kuu, esitatakse saldoandmik iga kuu kohta kasvavalt kalendriaasta algusest (bilansikontode saldod aruandekuuku lõpu seisuga ja tulemiaruaande kontode saldod perioodi kohta alates kalendriaasta algusest kuni aruandeku lõpuni). [RTL 2006, 85, 1547- jõust. 08.12.2006]

(3) Kui saldoandmiku perioodiks on kvartal, esitatakse saldoandmik iga kvartali kohta kasvavalt kalendriaasta algusest (bilansikontode saldod aruandekvartali lõpu seisuga ja tulemiaruaande kontode saldod perioodi kohta alates kalendriaasta algusest kuni aruandekvartali lõpuni). [RTL 2006, 85, 1547- jõust. 08.12.2006]

§ 9. Saldoandmiku esitamise ja kontrollimise tähtajad

(1) [Kehtetu -RTL 2007, 79, 1369- jõust. 29.10.2007]

(2) Saldoandmikud esitatakse aruandekuule või -kvartalile järgneva kuu 25. kuupäevaks. [RT I, 10.12.2013, 1- jõust. 01.01.2014]

(3) Kord kvartalis, kvartali lõpu seisuga, viiakse läbi varade, kohustiste, tulude, kulude ja netovara saldode võrdlused teiste saldoandmike esitajatega vastavalt üldeeskirja § 52 lõikele 8. Saldode erinevuste korral, aga ka konsolideerimisgrupisestest täiendavate kannete vajadusel viiakse saldoandmikesse korrigeerimisi vastavuses üldeeskirja § 52 lõikega 8 ja § 53 lõigetega 3 ja 4. Nimetatud võrdlused ja korrigeerimised lõpetatakse 7 tööpäeva jooksul saldoandmike esitamise tähtajast, välja arvatud saldoandmike korral aasta lõpu seisuga. Aasta lõpu seisuga esitatud saldoandmikes tehakse korrigeerimisi (sealhulgas auditeerimise käigus ilmnenuid puuduste likvideerimiseks) kuni järgmise aasta 31. märtsini. [RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(4) Peale 31. märtsi võib taotleda Riigi Tugiteenuste Keskuselt paranduste sisseviimist aasta lõpu seisuga esitatud saldoandmikesse, kui auditi käigus leitakse aruandekohustuslase aastaaruandes korrigeerimist vajavaid olulisi vigu. Riigi Tugiteenuste Keskus parandab olulisi vigu kuni 30. aprillini. [RT I, 10.12.2013, 1- jõust. 13.12.2013]

(5) Kui avaliku sektori üksuse raamatupidamisaruandesse tehakse pärast järgmise aasta 31. märtsi ebaolulisi parandusi või pärast 30. aprilli olulisi parandusi, arvestatakse tehtud parandused saldoandmikes juba järgmise aruandeaasta saldode muutuste hulka.

[RTL 2006, 85, 1547- jõust. 08.12.2006]

(6) Konsolideerivad üksused vastutavad oma valitsemisala piires saldoandmike tähtaegse laekumise eest, selgitades hilinemise korral selle põhjused ning informeerides hilinemisest juhtkonna liikmeid.

[RTL 2006, 85, 1547- jõust. 08.12.2006]

(7) Avaliku sektori äriühingud, kelle emiteeritud väärtpaberid on noteeritud reguleeritud väärtpaberiturul või kelle väärtpaberite noteerimiseks on esitatud avaldus, esitavad väärtpaberiturul kehtivate nõuete kohase info enne saldoandmiku esitamist, mille tõttu neile ja nende saldode võrdlemiseks kehtivad käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 toodutest ühe kuu võrra pikemad tähtajad.

[RT I, 27.11.2018, 5- jõust. 30.11.2018]

§ 10. Saldoandmike konsolideerimine

(1) Saldoandmike infosüsteemis kasutatakse saldoandmike automaatseks konsolideerimiseks tehingupartnerite koode.

(2) Kui riigiraamatupidamiskohustuslane koosneb mitmest raamatupidamiskohustuslase üksusest, koostatakse riigiraamatupidamiskohustuslase saldoandmik tema koosseisus olevate üksuste saldoandmike konsolideerimisel, kus üksuste ühesuguste kontokombinatsioonide saldod liidetakse rida-realt meetodil ja riigiraamatupidamiskohustuslase siseseid omavahelisi nõudeid, kohustisi, tulusid ja kulusid kajastavad kontokombinatsioonide saldod, mille tehingupartneri koodi neli esimest numbrit on samad, elimineeritakse.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(3) Kui kohaliku omavalitsuse üksuse koosseisus olevad allüksused on esitanud oma iseseisvad saldoandmikud, koostatakse saldoandmike infosüsteemis kohaliku omavalitsuse üksuse saldoandmik, liites kohaliku omavalitsuse üksuse allüksuste ühesuguste kontokombinatsioonide saldod rida-realt meetodil ja elimineerides kohaliku omavalitsuse üksuse siseseid nõudeid, kohustised, tulud ja kulusid.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(4) Valitsussektori konsolideeritud saldoandmiku koostamiseks liidetakse valitsussektorisse kuuluvate üksuste ühesuguste kontokombinatsioonide saldod ning elimineeritakse kontokombinatsioonide saldod, mille tehingupartneri koodi neljas number on nullist kolmeni.

(5) Riigi konsolideeritud raamatupidamisaruande koostamiseks moodustatakse saldoandmik, milles riigiraamatupidamiskohustuslaste üksuste ühesuguste kontokombinatsioonide saldod liidetakse rida-realt meetodil ja riigisiseseid omavahelisi nõudeid, kohustisi, tulusid ja kulusid kajastavad kontokombinatsioonide saldod, mille tehingupartneri koodi esimesed kolm numbrit on vahemikus 001 kuni 034 ja mille neljas number on 0, elimineeritakse.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(6) Kohaliku omavalitsuse üksuse konsolideerimisgrupi raamatupidamisaruande koostamiseks moodustatakse saldoandmik, milles kohaliku omavalitsuse üksuse ja tema valitseva mõju all olevate sihtasutuste, mittetulundusühingute ja tütarettevõtjate saldoandmike ühesuguste kontokombinatsioonide saldod liidetakse rida-realt meetodil ja nendevahelisi nõudeid, kohustisi, netovara, tulusid ja kulusid kajastavad kontokombinatsioonide saldod, mille tehingupartneri koodi kolm esimest numbrit on samad ja neljas number on vahemikus 0 kuni 5, elimineeritakse.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(7) Muu avalik-õigusliku juriidilise isiku konsolideerimisgrupi raamatupidamisaruande koostamiseks moodustatakse saldoandmik, milles muu avalik-õigusliku juriidilise isiku ja tema valitseva mõju all olevate sihtasutuste, mittetulundusühingute ja tütarettevõtjate ühesuguste kontokombinatsioonide saldod liidetakse rida-realt meetodil ja nendevahelisi nõudeid, kohustisi, netovara, tulusid ja kulusid kajastavad kontokombinatsioonide saldod, mille tehingupartneri koodi kolm esimest numbrit on samad ja neljas number on vahemikus 0 kuni 5, elimineeritakse.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(8) Riigi konsolideerimisgrupi raamatupidamisaruande koostamiseks moodustatakse saldoandmik, milles riigiraamatupidamiskohustuslaste üksuste, riigi valitseva mõju all olevate sihtasutuste, mittetulundusühingute, Riigimetsa Majandamise Keskuse ja tütarettevõtjate ühesuguste kontokombinatsioonide saldod liidetakse rida-realt meetodil ja nendevahelisi nõudeid, kohustisi, netovara, tulusid ja kulusid kajastavad kontokombinatsioonide saldod, mille tehingupartneri koodi kolm esimest numbrit on vahemikus 001 kuni 034 ja neljas number vahemikus 0 kuni 5, elimineeritakse.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(9) Avaliku sektori koondaruande koostamiseks moodustatakse saldoandmik, milles kõigi avaliku sektori üksuste ühesuguste kontokombinatsioonide saldod liidetakse rida-realt meetodil ja avaliku sektori üksuste vahelisi nõudeid, kohustisi, netovara, tulusid ja kulusid kajastavad kontokombinatsioonide saldod, mille tehingupartneri koodi kolm esimest numbrit on vahemikus 001 kuni 799 ja neljas number vahemikus 0 kuni 5, elimineeritakse.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

§ 10¹. Kuu-, kvartali- ja aastaaruanne valitsussektori ja selle alamsektorite kohta

(1) Riigi Tugiteenuste Keskus koostab valitsussektorisse kuuluvate üksuste saldoandmike baasil igale kuule järgneva kuu viimaseks kuupäevaks riigi, keskvalitsuse, kohalike omavalitsuste üksuste ja sotsiaalkindlustusfondide konsolideeritud tulemiarued ning avalikustab oma koduleheküljel nimetatud aruannete põhjal leitud tulemi, tulud ja kulud.

(2) Igakuiselt avaldatakse riigi, keskvalitsuse, kohalike omavalitsuste üksuste, sotsiaalkindlustusfondide ning valitsussektori kohta tervikuna vähemalt tulemi, tulud kokku ja kulud kokku antud kuus ja aasta algusest. Kvartaalselt lisatakse aruanne, kus nimetatud andmed avaldatakse kvartaalselt ja aasta algusest.

(3) Riigi Tugiteenuste Keskus avaldab samal koduleheküljel Statistikaameti poolt koostatud kirjelduse selle kohta, kuidas avaldatud andmed on seotud valitsussektori ja selle alamsektorite andmetega Euroopa Liidus kasutatava rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi metoodika kohaselt.

(4) Aasta lõpu seisuga avaldab Riigi Tugiteenuste Keskus hiljemalt järgmise aasta 30. juuniks samal koduleheküljel andmed valitsussektori ja selle alamsektorite poolt antud garantiide, avalikku sektorisse kuuluvate äriühingute kohustiste, bilansiväliste avaliku ja erasektori vaheliste teenuste kontsessioonikokkulepete, ebatüüpiliselt laekuvate laenude ja äriühingutes olevate osaluste kohta.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

§ 10². Makseandmik

(1) Paragrahvi 8 lõikes 1 nimetatud saldoandmiku esitaja esitab kord kuus saldoandmiku esitamise tähtjal lisaks saldoandmikule makseandmiku, milles esitatakse info aruandekuul tehtud maksete kohta.

(2) Makseandmikus ei kajastata:

- 1) makseid füüsilistele isikutele, välja arvatud füüsilisest isikust ettevõtjad;
- 2) maksude ja muude tasude maksmist Maksu- ja Tolliametile;
- 3) täiendavate puhkepäevade hüvitiste maksmist Sotsiaalkindlustusameti poolt;
- 4) enamlaekunud või edasikantavate tulude ega laekumisel kohustistena arvele võetud summade tagasimakseid, välja arvatud võetud laenude tagasimaksed;
- 5) riigisaladuse all olevaid makseid;
- 6) makseid, mille summa on väiksem kui 100 eurot.

(3) Makseandmik esitatakse üldeeskirja lisa 9 toodud vormil.

[RT I, 11.03.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

§ 11. Majandusaasta aruanne

(1) Riigiraamatupidamiskohustuslane, välja arvatud Riigikontroll, allkirjastab digitaalselt pärast aasta lõpu seisuga kontode sulgemist, kuid hiljemalt majandusaastale järgneva aasta 15. mail saldoandmike infosüsteemis riigiraamatupidamiskohustuslase bilansi ja tulemiaruaande.

[RT I, 22.12.2015, 21- jõust. 01.01.2016]

(2) Riigiraamatupidamiskohustuslane, välja arvatud Riigikontroll, esitab Riigi Tugiteenuste Keskusele ja Riigikontrollile hiljemalt majandusaastale järgneva aasta 15. mail riigieelarve täitmise aruaande. Riigieelarve täitmise aruaande liigendus vastab vastava aasta riigieelarvele, millele on lisatud sobivad kirjed lähtudes eelarveaastal toimunud eelarve muudatustest.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud aruanded allkirjastab riigiraamatupidamiskohustuslase tegevjuhtkonna liige.

[RT I, 22.12.2015, 21- jõust. 01.01.2016]

(4) [Kehtetu -RTL 2006, 85, 1547- jõust. 08.12.2006]

(5) Riigikontroll, kohaliku omavalitsuse üksused, muud avalik-õiguslikud juriidilised isikud, avalikku sektorisse kuuluvad sihtasutused, mittetulundusühingud, Riigimetsa Majandamise Keskus ja tütarettvõtjad koostavad majandusaasta aruaande vastavuses üldeeskirjas esitatud arvestuspõhimõtetega, lähtudes Raamatupidamise seadusest.

[RT I, 22.12.2015, 21- jõust. 01.01.2016]

(6) Kui RTJ-des esitatud arvestuspõhimõtted erinevad üldeeskirjas sätestatud arvestuspõhimõtetest, lähtuvad avaliku sektori üksused majandusaasta aruaande koostamisel üldeeskirjas sätestatud arvestuspõhimõtetest.

(7) Kohalikud omavalitsused ja muud avalik-õiguslikud juriidilised isikud avaldavad oma nõuetekohaselt kinnitatud majandusaasta aruande koos selle kõikide osadega oma veebilehel 7 tööpäeva jooksul aruande kinnitamisest, teatades sellest seejärel koheselt Riigi Tugiteenuste Keskusele, või esitavad nõuetekohaselt kinnitatud majandusaasta aruande koos selle kõikide osadega Riigi Tugiteenuste Keskusele 7 tööpäeva jooksul aruande kinnitamisest.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(8) Tütarettevõtjad, avaliku sektori üksuste valitseva ja olulise mõju all olevad sihtasutused ja mittetulundusühingud, Riigimetsa Majandamise Keskus ning sidusettevõtjad esitavad oma nõuetekohaselt kinnitatud majandusaasta aruande valitseva või olulise mõju teostajale 7 tööpäeva jooksul aruande kinnitamisest.

[RTL 2006, 85, 1547- jõust. 08.12.2006]

(9) [Kehtetu - RT I, 31.12.2021, 1- jõust. 03.01.2022]

(9¹) [Kehtetu - RT I, 31.12.2021, 1- jõust. 03.01.2022]

(9²) [Kehtetu - RT I, 31.12.2021, 1- jõust. 03.01.2022]

(9³) [Kehtetu - RT I, 31.12.2021, 1- jõust. 03.01.2022]

(10) Avaliku sektori üksused, kes koostavad majandusaasta aruandeid Eesti finantsaruandluse standardi alusel, vastutavad selle eest, et majandusaasta lõpu seisuga koostatud saldoandmikud või moodustatud konsolideeritud saldoandmikud vastavad majandusaasta aruandes esitatud raamatupidamisandmetele. Erinevuste kohta, mis tulenevad parandustest vastavalt üldeeskirja § 9 lõikest 5, esitatakse Riigi Tugiteenuste Keskusele selgitus. Avaliku sektori üksused, kes koostavad majandusaasta aruandeid rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite alusel, esitavad Riigi Tugiteenuste Keskusele selgituse vahede kohta saldoandmikus ja aastaaruandes, kui üldeeskirjas esitatud arvestuspõhimõtteid ei vasta aastaaruandes rakendatud arvestuspõhimõtetele.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(11) Tütarettevõtja, kes koostab majandusaasta aruande Eesti finantsaruandluse standardi kohaselt ja kelle konsolideeriv üksus on rahvusvahelisi finantsaruandluse standardeid rakendav avaliku sektori üksus, võib majandusaasta aruande koostamisel rakendada emaettevõtjaga ühtlustatud arvestuspõhimõtteid.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(12) Avaliku sektori üksus, kelle põhieesmärk on omanikule kasumi teenimine ja kes koostab raamatupidamisaruandeid Eesti finantsaruandluse standardi alusel ja kelle aastaaruandes avaldatud perioodide kasumit või kahjumit mõjutab oluliselt sihtfinantseerimine varade soetamiseks, lisab kasumiaruandes pärast kirjet „Aruandeaasta kasum (kahjum)” järgmised kirjed:

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

1) „Sealhulgas tulu varade sihtfinantseerimisest”;

2) „Sealhulgas sihtfinantseerimisega kaetud varade kulum ja väärtuse langus”;

3) „Sealhulgas aruandeaasta kasum (kahjum) sihtfinantseerimise netomeetodi korral”.

[RT I, 13.11.2012, 7- jõust. 16.11.2012]

4. peatükk

RIIGI RAAMATUPIDAMISE KORRALDUS

§ 12. Riigi raamatupidamissüsteemi struktuur

(1) Riigi raamatupidamist peetakse detsentraliseeritult riigiraamatupidamiskohustuslaste kaupa.

(2) Riigiraamatupidamiskohustuslase raamatupidamise eest vastutab riigiraamatupidamiskohustuslase juht.

(3) Riigiraamatupidamiskohustuslase igapäevast tegevust, sealhulgas raamatupidamise korraldust juhib tegevjuhtkond.

(4) Riigiraamatupidamiskohustuslase raamatupidamist korraldab vahetult pearaamatupidaja, kelle õigused, kohustused ja vastutus määratakse tema ametijuhendis.

(5) Riigiraamatupidamiskohustuslane korraldab oma raamatupidamisarvestust oma valitsemis- või haldusala ulatuses, kehtestades vastavad reeglid raamatupidamise sise-eeskirjas. Kui riigiraamatupidamiskohustuslane koosneb riigiraamatupidamiskohustuslaste üksustest, kehtestatakse riigiraamatupidamiskohustuslase raamatupidamise sise-eeskirjas reeglid ka neile.

(6) Riigiraamatupidamiskohustuslase raamatupidamise sise-eeskirjas määratakse vastutuse jagunemine riigiraamatupidamiskohustuslase ja selle iseseisvat raamatupidamist pidavate üksuste vahel.

(7) Rahandusministeeriumi juhtimisel viiakse riigiraamatupidamiskohustuslased ja nende üksused üle ühise majandusarvestustarkvara SAP kasutamisele.
[RT I, 05.01.2011, 5- jõust. 08.01.2011]

(8) Rahandusministeerium kajastab oma finantsaruannetes majandustarkvara SAP kasutamiseks vajalikud litsentsid, arendustööd ja hoolduskulud.
[RT I, 05.01.2011, 5- jõust. 08.01.2011]

§ 13. Varade ja kohustiste kajastamine

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(1) Vara kajastatakse selle riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse bilansis, kes omab antud vara üle valitsevat mõju (st kontrollib antud vara kasutamist) ja kannab põhilisi antud vara kasutamise seotud riske. Valitsev mõju vara üle tähendab üldeeskirja mõistes üldjuhul võimet kasutada vara oma majandustegevuses, isegi juhul, kui sellega ei kaasne majanduslikku tulu.

(2) Kui mitmed riigiraamatupidamiskohustuslase üksused finantseerivad ühiselt vara soetamist ja kasutavad hiljem saadud vara ühiselt, kusjuures vara ei ole võimalik füüsiliselt erinevatele kasutajatele jaotada, jaotatakse finantseerijate ühise kirjaliku kokkuleppe alusel vara nii, et igaüks võtab arvele tema poolt kasutatava osa varast või juhul, kui nimetatud osa maksumus jääb allapoole põhivara arvelevõtmise alampiiri, kannab vara soetamiseks tehtud kulud aruandeperioodi tulemiaruanDES kuluks, tehes arvele võetud vara kaardile märkuse «osa ühisest varast, alus . . . ».

(3) Kui üks riigiraamatupidamiskohustuslase üksus finantseerib teiste üksuste varade soetust, antakse soetatud varad üle nende kasutajate bilanssi.

(4) Nõuded kajastatakse üldjuhul selle riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse bilansis, kelle majandustegevuse tulemusena või eesmärkide saavutamise seoses need tekkisid.
[RT I, 08.12.2017, 1- jõust. 11.12.2017]

(5) Finantsinvesteeringud (aktsiad, võlakirjad ja muud väärtpaberid) kajastatakse üldjuhul selle riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse raamatupidamises, kes esindab riiki tehingutes nende finantsinvesteeringutega.

(6) Tütar- ja sidusettevõtjate netovarad kajastatakse üldjuhul selle riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse raamatupidamises, kes esindab riiki tütar- või sidusettevõtja üld- või osanike koosolekul.

(7) Sihtasutuste ja mittetulundusühingute netovarad kajastatakse selle riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse raamatupidamises, kellel on vastava isiku üle suurim kontrollitase - kes teostab riigi asutajaõigusi, kinnitab aastaaruande, omab õigust nimetada suuremat osa kõrgema või tegevjuhtkonna liikmetest, algatada vastava isiku lõpetamist või likvideerimist, kellele isiku likvideerimisel või lõpetamisel kuuluks üleandmisele võlanõuete rahuldamisel allesjääv vara, või eksisteerib muu taoline suhe.

(8) Kohustised kajastatakse selle riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse raamatupidamises, kes on kas juriidiliselt kohustatud antud kohustist täitma või on varasema tegevuse käigus neid kohustisi täitnud.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(9) Laenukohustised ja muud võlakohustised kajastatakse selle riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse raamatupidamises, kes esindab riiki nendes õigussuhetes.
[RT I, 31.12.2021, 1- jõust. 03.01.2022]

(10) Riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse bilansis ei kajastata varasid, mille soetusmaksumust ega õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärselt mõõta, samuti kohustisi, mille realiseerumine ei ole tõenäoline või mille suurust ei ole võimalik piisava usaldusväärsusega mõõta. Selliste varade ja kohustiste olemasolu (võimalusel koos hinnanguga nende võimaliku väärtuse kohta) kajastatakse bilansivälistel kontodel ja avalikustatakse riigiraamatupidamiskohustuslase raamatupidamise aastaaruandes.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(11) Riigiraamatupidamiskohustuslase varade ja kohustiste jagamine oma üksuste vahel täpsustatakse vajadusel riigiraamatupidamiskohustuslase raamatupidamise sise-eeskirjas. Riigiraamatupidamiskohustuslane on kohustatud tagama, et kõik tema varad ja kohustised kajastuvad riigiraamatupidamiskohustuslase raamatupidamisaruannetes ainult üks kord ja riigiraamatupidamiskohustuslase üksuste vahelised sisemised nõuded ja kohustised on elimineeritud.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

§ 14. Tulude ja kulude kajastamine

(1) Maksud kajastatakse selle riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse tulemiaruanDES, kes on seaduse alusel määratud maksu saajaks. Lõivud, tulu majandustegevusest ja muud tulud kajastatakse selle riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse tulemiaruanDES, kes vastava tulu eest kaupu müüs või teenust osutas.

(2) Kui seaduses nähakse ette kogutud maksu, lõivu või muu tasu edasiandmine, kajastatakse arvelevõetud tulu samaaegselt kuludes edasiantava tasuna. Edasiantud maksu, lõivu või muu tasu saaja kajastab tulu vastavalt edasiandja poolt esitatud teatisele.

(3) Kulud kajastatakse selle riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse tulemiaruanDES, kelle tegevuseks kulu kasutati. Kui riigiraamatupidamiskohustuslase üksus finantseerib osaliselt või täielikult teiste riigiraamatupidamiskohustuslaste üksuste kulusid, annab finantseerija vastavad kulud üle nendele, kes selle kulu eest kaupu, teenuseid või muid hüvesid said.
[RTL 2004, 104, 1685- jõust. 06.08.2004]

(4) Varast või kohustisest otseselt tekkivad tulud ja kulud kajastatakse üldjuhul selle riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse tulemiaruanDES, kelle bilansis on kajastatud vastav vara või kohustis.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(5) Riigiraamatupidamiskohustuslase tulude ja kulude jagamine oma üksuste vahel täpsustatakse vajadusel riigiraamatupidamiskohustuslase raamatupidamise sise-eeskirjas. Riigiraamatupidamiskohustuslane on kohustatud tagama, et kõik tema tulud ja kulud kajastuvad riigiraamatupidamiskohustuslase raamatupidamisaruannetes ainult üks kord ja riigiraamatupidamiskohustuslase üksuste vahelised sisemised tulud ja kulud on elimineeritud.

(6) Tsentraliseeritud raamatupidamise korral peetakse riigiasutuste kohta eraldi tulude ja kulude arvestust.
[RTL 2006, 85, 1547- jõust. 08.12.2006]

§ 15. Dokumentide ja rahaliste ülekannete kontrollimine

(1) Raamatupidamise sise-eeskirjas sätestatakse nõuded raamatupidamise algdokumentide koostamiseks ja kontrollimiseks, andmete sisestamiseks raamatupidamise infosüsteemi, raamatupidamisregistrite inventeerimiseks ja dokumentide säilitamiseks. Samas sätestatakse nõuded dokumentide ja aruannete esitamise tähtaegade kohta.

(2) Raamatupidamisüksuse töötajate vastutus määratakse ametijuhendites.

(3) Raamatupidamise sise-eeskirjas kehtestatakse dokumentide kontrolli nõuded ning määratakse, kes vastutab selle eest, et:

- 1) dokument kajastab majandustehingut õigesti;
- 2) dokumendil kajastatud kogused, hinnad ja muud tingimused vastavad eelnevalt sõlmitud lepingutele;
- 3) tehing on seaduspärane;
- 4) tehing on kooskõlas eelarvega;
- 5) tehingu kohta dokumendil esitatud andmed on kontrollitud vastavalt dokumentide kontrolli nõuetele ja kinnitatud selleks volitatud isiku poolt.

[RT I, 10.12.2013, 1- jõust. 13.12.2013]

(4) Raamatupidamisüksuse töötajad tagavad dokumentide kontrollimisel ja ülekandedokumentide ettevalmistamisel järgmiste andmete kontrollimise ja õige sisestamise raamatupidamisarvestuse infosüsteemi:

- 1) tehingu kooskõla eelarve täitmise jälgimise põhimõtetega;
- 2) raamatupidamiskontode, tehingupartneri, tegevusala, allika, rahavoo ja muude arvestusobjektide koodide õigsus;
- 3) maksetähtpäev ja tehingu summad;
- 4) tekkepõhine periood;
- 5) tehingu vastaspoole andmed;
- 6) arvete korral nende vastavus käibemaksuseadusele;
- 7) kas antud kauba, teenuse või muu hüve eest ei ole juba varem tasutud.

[RT I, 10.12.2013, 1- jõust. 13.12.2013]

(5) Dokumentide kontrolli nõuded peavad tagama volitatud (allkirjaõigusliku) isiku ja raamatupidamise üksuse töötaja isiku lahususe. Volitatud isiku (isikud) määrab asutuse juht temale antud volituste piires. Iga algdokument peab olema allkirjastatud nii volitatud isiku kui ka raamatupidamise üksuse töötaja poolt.

[RT I 2010, 77, 591- jõust. 22.10.2010]

(6) Rahaliste ülekannete tegemisel osalevad võimalusel kaks isikut. Elektrooniliste ülekannete tegemiseks jaotatakse õigused sel juhul nii, et üks isik ei saaks ainuisikuliselt ülekannet teostada. Selleks peab ülekannet

sisestav isik olema erinev ülekannet aktsepteerivast isikust. Sularahakassa väljamineku orderi kinnitab lisaks kassapidajale teine isik.

(7) Kaupade, teenuste või muude hüvede ostmise korral peab müüjaga kokku lepitud maksetähtpäev andma võimaluse alusdokumentide nõuetekohaseks kontrollimiseks ja tulevaste rahavoogude planeerimiseks.
[RT I, 31.12.2021, 1- jõust. 03.01.2022]

(8) Ettemaksete tasumist võimaluse korral välditakse.

(9) Raamatupidamise algdokumendi allkirjaks loetakse:

1) omakäeline allkiri paber kandjal dokumendil;

2) digitaalallkiri;

3) dokumendi menetlemiseks ette nähtud infotehnoloogilises süsteemis antud kooskõlastus või kinnitus, kui seda on võimalik elektrooniliselt säilitada ning kui kooskõlastuse või kinnituse andjat ja selle andmise kuupäeva on võimalik dokumendi säilitustähtaja jooksul tuvastada;

[RT I 2010, 77, 591- jõust. 22.10.2010]

(10) Raamatupidamisüksused teevad rahalisi ülekandeid maksetähtpäeval.

[RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 01.01.2012]

(11) Kui riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse raamatupidamisarvestus toimub riigi ühtses majandusarvestuse tarkvaras SAP, tagab volitatud isik riigihangete rahalise täitmise jälgimiseks riigihanke viitenumbri märkimise ostudokumentidele ning raamatupidamise üksuse töötaja selle sisestamise SAPi.

[RT I, 08.12.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

5. peatükk

AVALIKU SEKTORI SISESED MAJANDUSTEHINGUD

§ 16. Avaliku sektori siseste majandustehingute kajastamise üldpõhimõtted

(1) Avaliku sektori siseste varade, kohustiste, tulude ja kulude eristamine toimub tehingupartneri koodi alusel.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(2) Tehingupartnerite koodid on moodustatud järgmiselt: koodid algusega 001-799 kuuluvad avaliku sektori ja sidusüksustele ning koodid algusega 800-999 ülejäänud isikutele. Koodid 001-799 näitavad avaliku sektori sisest konsolideerimisgruppi.

(3) Koodi neljas number näitab avaliku sektori või sidusüksuse liiki:

1) 0 - riigiraamatupidamiskohustuslased ja nende üksused;

2) 1 - kohaliku omavalitsuse üksused ja nende allüksused;

3) 2 - valitsussektorisse kuuluvad muud avalik-õiguslikud juriidilised isikud;

4) 3 - valitsussektorisse kuuluvad sihtasutused, mittetulundusühingud ja tütarettevõtjad;

[RT I 2010, 77, 591- jõust. 22.10.2010]

5) 4 - valitsussektorisse mittekuuluvad tütarettevõtjad;

[RT I 2010, 77, 591- jõust. 22.10.2010]

6) 5 - valitsussektorisse mittekuuluvad avalik-õiguslikud juriidilised isikud ning valitseva mõju all olevad valitsussektorisse mittekuuluvad sihtasutused ja mittetulundusühingud;

[RTL 2004, 104, 1685- jõust. 06.08.2004]

7) 6 - sidusettevõtjad;

8) 7 - olulise mõju all olevad sihtasutused ja mittetulundusühingud.

[RTL 2004, 104, 1685- jõust. 06.08.2004]

(4) Muud osalused ei oma iseseisvat tehingupartneri koodi ja need kajastatakse tehingupartneri koodiga, mis algab kolmekohalise koodiga 800-999.

(5) Konsolideerimiseks on vajalik, et arved, teatised vms alusdokumendid oleksid vormistatud nii, et tehingupartner saaks aru, millistel kontodel ja millises aruandeperioodis on dokumendi koostaja tehingut kajastanud. Samuti peab dokumendis tehingupartnerile teada andma dokumendi väljastaja tehingupartneri koodi.

(6) Riigiraamatupidamiskohustuslaste üksuste vahelisi, samuti ühe kohaliku omavalitsuse üksuse allüksuste vahelisi varade, kohustiste, tulude ja kulude vastastikuseid üleandmisi nimetatakse siireteks, mis aruannete konsolideerimisel elimineeritakse.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(7) [Kehtetu -RT I, 08.12.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

§ 17. Siirded riigieelarvega

(1) E-riigikassa infosüsteemi kaudu üle kantud ja laekunud summad kajastatakse raamatupidamiskontodel üldjuhul siiretena. Pangakontode liikumisena kajastatakse ülekandeid ja laekumisi e-riigikassa kontodel algusega 210, 250, 255, 256 ja 310.

[RT I, 22.12.2015, 21- jõust. 25.12.2015]

(2) Kui riigiraamatupidamiskohustuslase üksusel on sularahakassa, kehtestab riigiraamatupidamiskohustuslane sularahakassa eeskirja, kus muuhulgas sätestatakse kassa maksimaalne limiit, e-Riigikassas asuvale pangakontole inkasseerimise kord ning kassa dokumenteerimise, inventeerimise ja turvanõuded.

(3) Kui riigiraamatupidamiskohustuslase üksus on saanud Rahandusministeeriumilt loa iseseisva pangakonto kasutamiseks, kajastab ta kontol oleva raha jääki oma bilansis. Rahandusministeeriumiga lepatakse kokku konto jäägi ülekandmine e-Riigikassas asuvale pangakontole ja nähakse ette vastavate kontode kajastamine riigieelarve täitmise aruandes.

(4) Riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse tegevuskulud kajastatakse raamatupidamisarvestuses tavaliselt järgmiselt:

1) riigiraamatupidamiskohustuslase üksus teeb tehingu tekkepõhise kuupäevaga kande: Deebet Tegevuskulud (konto liigid 4, 5, 6), Deebet Käibemaksukulu (konto 601000), kui üksusel ei ole õigust käibemaksu sisendkäibemaksuks arvata või Deebet Sisendkäibemaks (103701), kui üksusel on õigus käibemaks sisendkäibemaksuks arvata; Krediid Võlad hankijatele (201000);

2) ülekande tegemise kuupäeval teeb riigiraamatupidamiskohustuslase üksus kande: Deebet Võlad hankijatele (201000); Krediid Siirded eelarvest (700000, tulukonto) või Krediid Arvelduskontod pankades (kontogrupp 1001);

3) Rahandusministeerium teeb ülekande tegemise kuupäeval kande: Deebet Siirded eelarvest (710000, kulukonto) või Deebet Klientide raha (203630); Krediid Arvelduskontod pankades (kontogrupp 1001) kui makse saaja ei ole teine riigiraamatupidamiskohustuslase üksus või Krediid Laekumiste siirded eelarvesse (700001, tulukonto) või Krediid Klientide raha (203630), kui makse saaja on teine riigiraamatupidamiskohustuslase üksus.

[RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 18.12.2011]

(5) Riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse põhivara soetus kajastatakse raamatupidamisarvestuses tavaliselt järgmiselt:

1) riigiraamatupidamiskohustuslase üksus teeb põhivara soetuse tekkepõhise kuupäevaga kande: Deebet Põhivara (kontoklass 15); Deebet Käibemaksukulu (601002) või sisendkäibemaks (103701); Krediid Võlad hankijatele põhivara eest (201010);

2) võlad hankijatele grupis kasutatakse spetsiaalset kontot Võlad hankijatele põhivara eest (201010), et saada informatsiooni põhivara soetuse õigeks kajastamiseks rahavoogude aruandes;

3) kui arvel on kajastatud nii tegevuskulud kui ka põhivara, kajastatakse tegevuskulude osa koos käibemaksuga kontol 201000 ja põhivara osa koos käibemaksuga kontol 201010;

4) kui kasutatav raamatupidamisprogramm võimaldab iga arve kajastamiseks ainult üht hankija kontot, valitakse hankija konto olenevalt sellest, kumb neist on rahaliselt suurem;

5) ülekande tegemise kuupäeval teeb riigiraamatupidamiskohustuslase üksus kande: Deebet Võlad hankijatele põhivara eest (201010); Deebet Võlad hankijatele ostenud toodete ja teenuste eest (201000); Krediid Siirded eelarvest (700000, tulukonto) või Krediid Arvelduskontod pankades (kontogrupp 1001);

6) Rahandusministeerium teeb ülekande tegemise päeval kande vastavalt käesoleva paragrahvi lõike 4 punktile 3.

[RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 18.12.2011]

(6) Riigiraamatupidamiskohustuslase tulud kajastatakse tavaliselt järgmiselt:

1) riigiraamatupidamiskohustuslase üksus teeb tulu arvelevõtmise tekkepõhise kuupäevaga kande: Deebet Maksu-, lõivu-, trahvinõuded (kontogrupp 1020) või Nõuded müüdüd toodete ja teenuste eest (kontogrupp 1030); Krediid Tegevustulud (kontorühm 3); Krediid Käibemaks (203001), kui tulu saaja on käibemaksukohustuslane ja tulu kuulub käibemaksuga maksustamisele;

2) tulude laekumise kuupäeval teeb riigiraamatupidamiskohustuslase üksus kande: Deebet Laekumiste siirded eelarvesse (710001, kulukonto) või Deebet Arvelduskontod pankades (kontogrupp 1001); Krediid Nõuded (kontogrupp 1020 või 1030);

3) Rahandusministeerium teeb laekumise kuupäeval kande: Deebet Arvelduskontod pankades (kontogrupp 1001), kui maksja ei ole teine riigiraamatupidamiskohustuslase üksus, või Deebet Siirded eelarvest (710000, kulukonto) või Deebet Klientide raha (203630), kui maksja on teine riigiraamatupidamiskohustuslase üksus; Krediid Laekumiste siirded eelarvesse (700001, tulukonto) või Krediid Klientide raha (203630).

[RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 18.12.2011]

(7) Kuna riigiraamatupidamiskohustuslaste üksused kannavad kõik saadud tulud riigieelarvesse ning saavad kõikideks kulutusteks raha riigieelarvest, peab riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse tekkepõhise arvestuse tuleml olema alati null (välja arvatud Rahandusministeerium). Aruandeperioodi jooksul tehakse

siirete kandeid kassapõhiselt. Aruandeperioodi lõpul, pärast kõikide tekkepõhiste kannete läbiviimist, viiakse riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse tulemiaruanne nulli järgmiselt:

1) kui tulem enne korrigeerimist on positiivne, peab aasta algusest tehtud kanne olema:

Deebet Tekkepõhised siirded eelarvesse (710002, kulukonto); Kreedid Tekkepõhiste siirete kohustis (203500); [RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

2) kui tulem enne korrigeerimist on negatiivne, peab aasta algusest tehtud kanne olema: Deebet Tekkepõhiste siirete nõue (103500); Kreedid Tekkepõhised siirded eelarvest (700002, tulukonto);

3) Rahandusministeerium teeb vastupidised kanded vastavalt riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse saldoandmikus kajastatud tekkepõhiste siirete konto saldode.

§ 18. Riigiraamatupidamiskohustuslaste üksuste asutamised, lõpetamised ja ümberkorraldamised

(1) [Kehtetu -RTL 2010, 2, 24- jõust. 11.01.2010]

(2) Asutatavad või ühendavad üksused võtavad saadud varad ja kohustised arvele, võttes aluseks nende bilansilised väärtused üleandva üksuse bilansis üleandmise momendil. Kui riigiraamatupidamiskohustuslaste üksuste lõpetamine ei toimu uue majandusaasta algusest, antakse samal moel üle ka majandusaasta algusest kogunenud tulude ja kulude kontode saldod. Raamatupidamisprogrammis tehakse üleandmise-vastuvõtmise kuupäeval kanded, mis viivad üleandja kontod nulli. Vastuvõtja võtab üleantud kontode saldod samast kuupäevast oma kontodele arvele.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(3) Kui varad ja kohustised antakse mitterahalise sissemaksena üle teise juriidilise isiku aktsia-, osa- või sihtkapitali, võetakse üleandja bilansis arvele finantsinvesteering (kontorühm 150, rahavoo kood 17) üleantava vara bilansilises jääkväärtuses või õiglasest väärtuses olenevalt sellest, kumb neist on madalam (v.a juhul, kui vara väärtuse korrigeerimiseks tuleb läbi viia ümberhindlus vastavalt käesoleva üldeeskirja §-le 45, sel juhul kajastatakse üleandmine õiglasest väärtuses). Kui kontrolli osaluse üle teostab teine riigiraamatupidamiskohustuslase üksus, annab vara üleandja osaluse seejärel oma bilansist siirdena üle kontrolli teostavale riigiraamatupidamiskohustuslase üksusele.

[RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 18.12.2011]

(4) Mitterahalise sissemakse objekti saaja võtab võõrandatava vara arvele õiglasest väärtuses, mida käsitletakse hariliku väärtusena äriseadustiku ja riigivaraseaduse tähenduses, vastavalt käesoleva paragrahvi lõigetele 4¹-4⁵.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(4¹) Õiglaseks väärtuseks loetakse vara jääkmaksumus üleandja bilansis, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

1) vara on edaspidi vajalik avalike teenuste osutamiseks;

2) käesoleva lõike punktis 1 nimetatud teenuseid ei loeta üldist majandushuvi pakkuvateks teenusteks;

3) puudub aktiivne turg sama kasutusotstarbega varale;

4) üleandmise eesmärk ei ole tagasirent;

5) vara saaja on äriühing, kelle asutaja või omanik on 100% ulatuses üks isik, sh riik, või vara saaja on sihtasutus või mittetulundusühing, kelle asutajad või omanikud on 100% ulatuses avaliku sektori üksused.

[RT I, 13.11.2012, 7- jõust. 16.11.2012]

(4²) Käesoleva paragrahvi lõikes 4¹ lähtutakse vara ümberhinnatud bilansilisest väärtusest, kui vara vajab ümberhindamist üldeeskirja § 45 alusel, ning vara allahinnatud bilansilisest väärtusest, kui vara vajab allahindamist üldeeskirja § 42 lõike 5 alusel. Ümberhindluse või allahindluse kajastab eelnevalt vara üleandja.

[RT I, 13.11.2012, 7- jõust. 16.11.2012]

(4³) Õiglaseks väärtuseks loetakse üldjuhul turuväärtus, arvestades sõlmitava lepingu tingimusi, kui vara on edaspidi vajalik avalike teenuste osutamiseks ja üleandmise eesmärgiks on tagasirent. Kui rendileping sõlmitakse samasse konsolideerimisgruppi kuuluva üksusega, siis loetakse õiglaseks väärtuseks vara raamatupidamisväärtus üleandja bilansis.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(4⁴) Õiglaseks väärtuseks loetakse turuväärtus, kui vara ei ole edaspidi vajalik avalike teenuste osutamiseks.

[RT I, 13.11.2012, 7- jõust. 16.11.2012]

(4⁵) Käesoleva paragrahvi lõigetes 4¹-4⁴ nimetatata juhtudel lähtutakse turuväärtusest, kui varale eksisteerib aktiivne turg, ning jääkasendusmaksumusest, kui varale ei eksisteeri aktiivset turgu.

[RT I, 13.11.2012, 7- jõust. 16.11.2012]

(5) Kui aktsiad või osi vastu ei saada või kui mitterahalist sissemakset ei ole muul põhjusel võimalik kajastada osaluse arvelevõtmisena, lähtutakse varade teisele juriidilisele isikule tasuta võõrandamise korral käesoleva üldeeskirja § 44 lõikest 3. Varade tasuta kasutusse andmise korral lähtutakse käesoleva üldeeskirja § 44 lõikest 4.

[RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 18.12.2011]

(6) Valitseva mõju all oleva üksuse osaluse valitseja või asutajaõiguste või liikmeõiguste teostaja ja valitseva mõju all oleva üksuse vahelisi, samuti ühise valitseva mõju all olevate üksuste vahelisi tehinguid, mis erinevad

tavapärase majandustegevuse käigus toimuvatest tehingutest, kajastatakse sarnaselt käesoleva paragrahvi lõikes 3 toodule osaluse muutuse või omakapitali muutuse, mitte tulemiaruaude kaudu.
[RT I, 21.11.2014, 7- jõust. 24.11.2014]

§ 19. Riigiraamatupidamiskohustuslaste üksuste vahelised siirded

(1) Kui riigiraamatupidamiskohustuslaste üksus annab varasid, kohustisi, tulusid või kulusid üle teise riigiraamatupidamiskohustuslaste üksusele, võib nende üleandmine toimuda:

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

1) koos raha ülekandmisega – sel juhul võetakse nõue või kohustis arvele ning suletakse ülekandepäeval;

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

2) riigiraamatupidamiskohustuslaste üksuste vahelise mitterahalise siirdena – sel juhul kajastatakse siirdest saadud tulu kontol 700010 või kulu kontol 710010 üleantud varade, kohustiste, tulude ja kulude netosummas.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(2) Enne üleandmist peab üleandja veenduma, et varad ja kohustised on hinnatud vastavalt üldeeskirjale, mille tulemusena ei teki vastuvõtjal vastuvõtmise momendil täiendavaid tulusid ega kulusid.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(3) Vara või kohustis antakse üle koos sellega seotud bilansisaldodega. Vastuvõtja peab võtma arvele samasugused bilansisaldod, mis olid enne üleandmist arvel üleandja bilansis. Kui antakse üle materiaalselt või immateriaalselt põhivara, antakse üle eraldi soetusmaksumus ja kulum ning vastuvõtja võtab samuti arvele nii üleantud soetusmaksumuse kui ka kulum. Kui antakse üle nõue, peab üle andma ka nõude ebatõenäoliseks tunnistatud osa ning vastuvõtja võtab eraldi arvele nõude ja selle ebatõenäoliseks tunnistatud osa.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(4) Üleandmisel näidatakse ära üleandja raamatupidamiskanded, nende kuupäev ja üleandja tehingupartneri kood ning vastuvõtja peab tegema vastuvõtmise kanded sama kuupäevaga, kasutades õigeid kontosid ja üleandja tehingupartneri koodi.

(5) Kui riigiraamatupidamiskohustuslaste üksuse poolt arvestatud tulu laekub koostöökokkuleppe alusel teise riigiraamatupidamiskohustuslaste üksusele, kajastab tulu arvestaja laekumiste vastuvõtjalt laekumiste kohta saadud informatsiooni alusel nõuete sulgemise siirdena kontol 710010 selles perioodis, kui nõuded laekuvad. Riigiraamatupidamiskohustuslaste üksus, kellele nõuded laekuvad, kajastab laekumiste kohta siirde kontol 700010. Kassapõhise riigieelarve täitmise aruandes kajastab vastavad laekumised tuluna see riigiraamatupidamiskohustuslaste üksus, kes võtab vastu laekumisi.

[RT I, 22.12.2015, 21- jõust. 25.12.2015]

6. peatükk TEGEVUSTULUD

§ 20. Maksud

(1) Riiklikest maksudest tulenevad tulud kajastatakse vastavat maksu sisse nõudva halduri raamatupidamises kontoklassis 30. Kui maksutulu kuulub seaduse alusel edasiandmisele, kajastatakse maksutulu arvelevõtmisel ka maksu edasiandmise kulu (kontogrupp 6015). Kulu arvestamisel võetakse arvesse perioodi jooksul ebatõenäoliselt laekuvaks loetud nõudeid (kontogrupp 6012), mille võrra vähendatakse edasiantavat kulu. Edasiantud maksude saajad kajastavad maksutulu samuti kontoklassis 30.

(2) Maksutulude üle peetakse arvestust tekkepõhiselt. Nõue kajastatakse hetkel, kui on võimalik usaldusväärset hinnata nõudeõiguse suurust. Maksudeklaratsioonide alusel kogutavate maksude nõuded kajastatakse deklaratsioonide laekumisel, näidates maksutulu selles perioodis, mille kohta antud deklaratsioon esitati. Kui vastav tekkepõhine periood on juba suletud ja perioodi raamatupidamisaruanne on koostatud, kajastatakse tulu esimeses avatud perioodis.

(3) Kui maksudeklaratsioonide ja raamatupidamise andmebaas on erinevad, võib maksutulu ja laekumiste andmeid raamatupidamisprogrammi üle kanda igakuuliste koondkannetena olenevalt aruande lõpetamise kuupäevadest. Aruande lõpetamisel selgitatakse ka kuu lõpuks maksmata jäänud ja ettemakstud maksude saldod ning tehakse maksunõuete ja ettemaksete saldode korrigeerimised.

(4) Maksutulude kajastamine toimub tekkepõhise kandega: Deebet Maksunõuded (kontogrupp 1020); Kredit Maksutulu (kontoklass 30).

[RTL 2007, 79, 1368- jõust. 29.10.2007]

(5) Kui maksuhaldur arvestab nõuded tasuta klientidele avatud ettemaksukontode kaudu, kajastab ta laekumised ettemaksukontol 200099, vähendades seda kontot nõude tasuta lugemise kuupäeval (üldjuhul maksu tasumise seadusejärgsel tähtpäeval).

[RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 18.12.2011]

(6) Seaduse alusel edasiantavat tõenäoliselt laekuvat maksutulud kajastab maksuhaldur tekkepõhiselt kontogrupis 6015 kuluna ja kontogrupis 2030 kohustisena.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(7) Maksutulude edasiandmiseks koostab maksude edasiandja saajale vastava teatise, milles kajastatakse aruandeperioodi lõpuks üle kandmata jäänud edasiantava maksu netokohustis, mis arvutatakse, lähtudes maksuhalduri bilansis kajastatud aruandeperioodi lõpuks laekumata jäänud tõenäoliste nõuete summast, millele liidetakse ülekandmata laekumiste summa ja millest lahutatakse laekunud maksude ettemaksete summa. Igakuuline maksutulude edasiandmise teatis saadetakse saajale, kes võtab selle alusel tulu arvele kontoklassis 30 ja nõude kontogrupis 1020, näidates tehingupartnerina maksuhalduri.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(8) Maksude edasiandmise ülekande päeval näitab maksuhaldur kohustise vähenemist (Deebet kontogrupp 2030) ja edasiantud maksu saaja nõude vähenemist (Kreedid kontogrupp 1020).

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(9) Maksuhalduri otsuste alusel sissenõutavaid makse kajastatakse maksutuluna vaide esitamise või edasikaebamise tähtaja möödumisel. Kuni nimetatud tähtajani kajastatakse vastavaid nõudeid bilansiväliselt või nende laekumise korral saadud maksude ettemaksetena.

[RTL 2010, 2, 24- jõust. 11.01.2010]

§ 21. Lõivud

(1) Tulu lõivudest kajastab kontorühmas 320 üksus, kelle poolt osutatava toimingu eest vastav lõiv tasumisele kuulus, tekkepõhiselt lõivuga maksustatud toimingu tegemise kuupäevaga. Kui toimingute ja laekumiste kohta peetakse eraldi analüütilist arvestust, või tulu kajastada kord kuus koondkandega antud kuus osutatud toimingute kohta.

(2) Väikeste lõivumäärade (kuni 100 eurot toimingu kohta) korral või juhul, kui ajavahemik lõivu laekumisest kuni toimingu teostamiseni on tavaliselt lühike (kuni üks kuu) või kui lõivuga maksustatava toimingu teostamise kuupäeva on keeruline määrata, võib kajastada lõivutulu kassapõhisel põhimõttel. Raamatupidamise sise-eeskirjas põhjendatakse sel juhul kassapõhise arvestuspõhimõtte valikut ning selgitatakse, kuidas tagatakse kontroll selle üle, kas kõikide toimingute eest on lõivud tasutud.

[RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 18.12.2011]

(3) Kui lõivuga maksustatud üksiktoimingute arv on nii suur, et raamatupidamiskontodel kajastamisest ei piisa kontrolli teostamiseks, kas kõikide toimingute eest on lõivud tasutud, kasutatakse lõivude üle arvestuse pidamiseks spetsiaalset infosüsteemi, mis peab ühtlasi võimaldama vajalikke väljavõtteid raamatupidamiskannete tegemiseks, sealhulgas toetama tehingupartnerite koodide õiget kasutamist.

[RTL 2007, 79, 1368- jõust. 29.10.2007]

§ 22. Trahvid

(1) Tulu trahvidest kajastatakse sarnaselt lõivudele tekkepõhiselt kontogrupis 3880 selle riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse tuludes, kes trahvi määras. Trahvid laekuvad selleks avatud pangakontole, kus neid eristatakse tulu saajaks olevate üksuste viitenumbrite järgi.

(2) Trahvid võetakse bilansis nõudena kontol 102090 ja tuluna kontogrupis 3880 arvele väljakirjutamise (määramise) kuupäeval ainult juhul, kui tulu laekumine hinnatakse tõenäoliseks. Vastasel juhul kajastatakse trahvid kuni laekumiseni bilansiväliselt. Tulu laekumise tõenäosuse hindamise konkreetset põhimõtet ja protseduurid täpsustatakse tulu koguva riigiraamatupidamiskohustuslase raamatupidamise sise-eeskirjas.

[RTL 2010, 2, 24- jõust. 11.01.2010]

(3) Kui trahvide arv on nii suur, et raamatupidamiskontodel kajastamisest ei piisa kontrolli teostamiseks määratud trahvide ja nende laekumiste kohta, kasutatakse trahvide üle arvestuse pidamiseks spetsiaalset infosüsteemi, mis peab ühtlasi võimaldama vajalikke väljavõtteid raamatupidamiskannete tegemiseks, sealhulgas toetama tehingupartnerite koodide õiget kasutamist.

[RTL 2007, 79, 1368- jõust. 29.10.2007]

(4) [Kehtetu -RTL 2007, 79, 1369- jõust. 29.10.2007]

§ 23. Toodete ja teenuste müük ja muud tulud

(1) Tulusid toodete ja teenuste müügist kajastatakse kontorühmades 322 ja 323. Muud tulud, sealhulgas kasum või kahjum varade müügist kajastatakse kontoklassis 38. Finantstulud kajastatakse kontoklassis 65. Tulu tekkimise momendi ja tulu suuruse määramisel lähtutakse RTJ-st 10.

(2) Tulu võetakse üldjuhul tekkepõhiselt arvele koostatud nõudedokumendi alusel kandega: Deebet Nõuded (kontogrupp 1030 või 102080, 102091, 102095); Kreediti Tulu (ilma käibemaksuta) ja Kreediti Käibemaks (203001), kui tulu saaja on kohustatud müügihinnale käibemaksu lisama.

(3) Riigiraamatupidamiskohustuslaste üksuste tulud toodete ja teenuste müügist ja muud tulud laekuvad üldjuhul e-Riigikassas selleks avatud kontole, kus need jaotatakse viitenumbri alusel saajatele. Maksuvõlalt arvestatud intressinõuded laekuvad maksuhalduri kontole. Laekumise päeval teeb saaja kande: Deebet Tulude siirded eelarvesse (710001); Kreediti Nõuded (kontogrupp 1030 või 102080, 102091, 102095).

(4) Loodusressursside kasutamise eest arvestatud tasude edasiandmine kajastatakse tekkepõhise tulu kajastamisega samas perioodis kontogrupis 6015, võttes arvele kohustise selle ülekandmiseks kontol 203080. Saajale väljastatakse teatis nõude ja edasiantud tulu tekkepõhiseks arvelevõtmiseks. [RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(5) Maa ja muu vara erastamise ostu-müügilepingute alusel saadaolev järelmaksunõuete põhiosa kajastatakse kontodel 103250 (lühiajaline osa) ja 153250 (pikaajaline osa). [RT I 2010, 77, 591- jõust. 22.10.2010]

(6) Tulu ja nõue võetakse bilansis arvele nõudeõiguse tekkimisel, kui tulu laekumine hinnatakse tõenäoliseks. Vastupidisel juhul kajastatakse tulu ja nõue kuni laekumiseni bilansiväliselt analüütilistes registrites. Tulu laekumise tõenäosuse hindamise ning bilansivälisest tulude ja nõuete arvestuse põhimõtted ja protseduurid määratakse tulu koguva riigiraamatupidamiskohustuslaste raamatupidamise sise-eeskirjas. [RT I, 21.11.2014, 7- jõust. 24.11.2014]

(7) Teekasutustasu kajastatakse kontol 382700 tasu laekumise hetkel. [RT I, 31.12.2021, 1- jõust. 03.01.2022]

7. peatükk

SAADUD JA ANTUD TOETUSED

§ 24. Toetuste liigid

(1) Toetustena käsitletakse avaliku sektori üksuste poolt saadud vahendeid (saadud toetused), mille eest ei anta otseselt vastu kaupu ega teenuseid, ning avaliku sektori üksuste poolt antud vahendeid (antud toetused), mille eest ei saada otseselt vastu kaupu ega teenuseid. [RT I, 08.12.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(2) Toetused jaotatakse järgmisteks liikideks:

- 1) sotsiaaltoetused – toetused füüsilistele isikutele, v.a toetused ettevõtluseks;
- 2) sihtfinantseerimine – teatud projektipõhisel sihtotstarbel saadud ja antud toetused, mille puhul määratakse selle eesmärk koos mõõdikutega eesmärgi täitmise jälgimiseks, ajakava ja rahaline eelarve ning toetuse andja nõuab saajalt detailset aruandlust raha kasutamise kohta ning raha ülejääk tuleb maksta andjale tagasi;
- 3) tegevustoetused – antud ja saadud toetused, mis antakse saajale lähtudes tema põhikirjalistest ülesannetest ja arengudokumentides määratud eesmärkidest. [RT I, 22.12.2015, 21- jõust. 25.12.2015]

(2¹) Sihtfinantseerimise liigid on:

- 1) kodumaine sihtfinantseerimine – residentidelt, sh teistelt avaliku sektori üksustelt saadud ja neile antud sihtfinantseerimine, v.a nende kaudu vahendatud välismaine sihtfinantseerimine; kodumaise sihtfinantseerimise eriliik on välismaise sihtfinantseerimise kaasfinantseerimine – toetus, mida Eesti avaliku sektori üksus annab toetuse saajale lisaks Euroopa Liidu fondidest makstavale välismaisele sihtfinantseerimisele;
- 2) välismaine sihtfinantseerimine – mitteresidentidelt, sealhulgas rahvusvahelistelt organisatsioonidelt saadud sihtfinantseerimine. [RT I, 22.12.2015, 21- jõust. 25.12.2015]

(3) [Kehtetu -RT I, 22.12.2015, 21- jõust. 25.12.2015]

(4) Sihtfinantseerimine jaotatakse tegevuskulude ja põhivara sihtfinantseerimiseks. Põhivara sihtfinantseerimise põhitingimuseks on, et selle saaja peab ostma, ehitama või muul viisil soetama teatud põhivara.

(5) Sihtfinantseerimise liikumise paremaks jälgimiseks ning aruannete konsolideerimisel nõutavate elimineerimiste läbiviimiseks eristatakse tulude ja kulude kontodel sihtfinantseerimist ja selle vahendamist. Sihtfinantseerimist nimetatakse vahendamiseks, kui see saadi edasi finantseerimiseks, mitte oma tegevuskulude või varade soetuseks. Vahendamiste korral võrdub vahendamiseks saadud toetuste tulu edasiantud toetuste kuluga.

[RTL 2007, 79, 1368- jõust. 29.10.2007]

§ 25. Toetuste kajastamise üldpõhimõtted

(1) Sihtfinantseerimist kajastavad need avaliku sektori üksused, kes koostavad raamatupidamisaruandeid lähtudes Eesti finantsaruandluse standardist, järgmiselt: sihtfinantseerimine kajastatakse tuluna tegevuskulude tegemise või põhivara soetamise perioodil, kui sihtfinantseerimise tingimustega ei kaasne sisuline tagasinõude või laekumata jäämise risk; kui eksisteerib sisuline tagasinõude või laekumata jäämise risk, kajastatakse sihtfinantseerimine tuluna vastava riski kadumisel. Avaliku sektori tütarettevõtjad, kes koostavad raamatupidamisaruandeid lähtudes rahvusvahelistest finantsaruandluse standarditest, kajastavad sihtfinantseerimist vastavate standardite kohaselt brutomeetodil.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(2) Toetust kajastatakse bilansis esmakordselt raha ülekandmisel või laekumisel või sihtfinantseerimisega seotud nõuete, kohustiste, tulude ja kulude arvelevõtmise kuupäeval vastavuses käesoleva paragrahvi lõikega 1. Lepingute alusel võetud sihtfinantseerimise andmise kohustisi ja sihtfinantseerimise saamise nõudeid kajastatakse eelnevalt tingimuslike kohustiste ja nõuetena (bilansiväliselt kontodel 911010 ja 912010).

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(3) Sihtfinantseerimise andjad ja vahendajad kajastavad antud ja vahendatud sihtfinantseerimist kuludes (vahendajad ka tuludes) samades perioodides kui toetuste saajad. Põhivara sihtfinantseerimise andmist ja vahendamist kajastatakse kuludes (vahendajad ka tuludes) sellel perioodil, millal toetuse saaja kajastab põhivara soetamise, olenemata sellest, kas toetuse saaja kajastab samal ajal saadud toetuse kohustiste kontoklassis 257 või tulude kontogrupis 3502.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(4) Kui toetus kehtestatakse perioodiliselt makstavana (sotsiaaltoetused, sh pensionid), võetakse toetus tuluna või kuluna arvele sellel kuul, mille eest see oli ette nähtud.

(5) Kui kaasfinantseerimist ei tasuta toetuse saajale või hankijale, vaid selleks loetakse kaasfinantseerija tegevuskulud või põhivara soetus, ei kajastata seda kaasfinantseerimisena, vaid vastavalt tegelike kulutuste majanduslikule sisule.

(6) Kui toetuse andja ja saaja on mõlemad avaliku sektori üksused, peavad nad kokku leppima toetuse liigi ning kannete tegemisel kasutatavad kontod ja tekkepõhised kuupäevad. Kui toetuse vahendaja kajastab toetust oma tulemiaruanandes tuluna ja kuluna, kajastavad toetuse andja ja saaja kumbki tehingupartnerina alati vahendajat ning vahendaja näitab tuludes tehingupartnerina toetuse andjat ja kuludes tehingupartnerina toetuse saajat.

(7) Kui sihtfinantseerimise andja või vahendaja ja saaja on mõlemad avaliku sektori üksused ja saajal on aasta lõpu seisuga sihtfinantseerimisega seotud nõudeid või kohustisi andja või vahendaja ees, esitab saaja andjale või vahendajale sihtfinantseerimisega seotud nõuete ja kohustiste kohta aasta lõpu seisuga teatise hiljemalt järgmise aasta 31. jaanuaril.

[RT I, 11.03.2020, 1- jõust. 14.03.2020]

(8) Kui toetuse andja või vahendaja annab riigiraamatupidamiskohustuslase üksusest toetuse saajale toetust täielikult või osaliselt kulude hüvitamiseks ilma nende kohta alusdokumente nõudmata ja neid kulusid kajastatakse esialgu teiste eelarve liikide arvel, kajastab toetuse saaja maksetaotluse alusel dokumentaalselt tõestamata kulude eelarve liigi muutmise selles perioodis, millal need kulud sisuliselt tehti. Analoogselt muudetakse eelarve liiki raamatupidamise õiendi alusel ka muudel juhtudel, kui see on otstarbekas arvestuse liigse keerukuse vältimiseks.

[RT I, 11.03.2020, 1- jõust. 14.03.2020]

(9) Riigiraamatupidamiskohustuslase üksus jaotab dokumentaalselt tõestamata kulud käesoleva paragrahvi lõikes 8 nimetud juhul hinnanguliselt tööjõukuluks ja majanduskuluks ja kajastab eelarve liigi muutmise järgmiselt:

1) deebet 508000 (tööjõukulu) ja deebet 555000 (majanduskulu) ning krediid 710001 (kassakulu) toetuse ja kaasfinantseerimise eelarve liigiga, lisades toetuse koodi;

2) krediid 508000 (tööjõukulu) ja krediid 555000 (majanduskulu) ning deebet 710001 (kassakulu) varem tehtud kulude eelarve liigiga.

[RT I, 11.03.2020, 1- jõust. 14.03.2020]

(10) [Kehtetu -RT I, 11.03.2020, 1- jõust. 14.03.2020]

(11) Tegevustoetusi kajastatakse toetuse andja poolt raha ülekandmisel kuluna kontorühmas 452 ja toetuse saaja poolt tuluna raha laekumisel kontorühmas 352.

[RT I, 22.12.2015, 21- jõust. 25.12.2015]

(12) Tegevustoetuste maksmisel võetakse hinnanguliselt arvesse toetuse saaja võimet rahalised vahendid makse laekumise aastal ära kasutada. Igal aastal kantakse üle summad, mis on ette nähtud kulutada toetuse saaja poolt samal aastal. Tegevustoetust võib üle kanda rohkem kui ühe aasta mahus toetuse saaja finantsriskide maandamiseks, kui toetuse saaja põhitegevuse iseloomust tingituna võetakse lepingulisi kohustusi ühest aastast pikemaks perioodiks. Kui toetuse saaja ja maksja on avaliku sektori üksused, peavad mõlemad ühtlasi nõustuma, et tegemist on tegevustoetusega § 24 lõike 2 alusel ning nad kajastavad seda vastavalt § 25 lõikele 11.

[RT I, 31.12.2021, 1- jõust. 03.01.2022]

§ 26. Sihtfinantseerimine tegevuskulude katteks

(1) Tegevuskulude katteks saadud sihtfinantseerimine kajastatakse tuluna kontogrupis 3500.
[RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 01.01.2012]

(2) Kui sihtfinantseerimine on küll laekunud, kuid selle arvel ei ole veel kulutusi tehtud, kajastatakse saadud vahendid ettemaksena (203850 ja 203855). Kui sihtfinantseerimise saamisega seotud kulutused on tehtud ja puudub sisuline toetuse laekumata jäämise risk, kuid toetus on veel laekumata, kajastatakse sihtfinantseerimine tuluna ja nõudena (103550 ja 103555).
[RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 01.01.2012]

(3) Sihtfinantseerimist võib kajastada arvestuse lihtsustamise eesmärgil kassapõhiselt laekumisel tuluna või ülekandmisel kuluna, kui lepingujärgne summa on väiksem kui § 41 lõikes 1 esitatud põhivara kapitaliseerimise kahekordne alampiir. Kui sihtfinantseerimise saaja ja andja või vahendaja on mõlemad avaliku sektori üksused, kasutavad nad poolte nõusoleku korral lihtsustatud põhimõtet.
[RT I, 31.12.2021, 1- jõust. 03.01.2022]

§ 27. Sihtfinantseerimine põhivara soetamiseks

(1) Sihtfinantseerimist põhivara soetamiseks kajastavad need avaliku sektori üksused, kes koostavad raamatupidamisaruandeid Eesti finantsaruandluse standardi alusel, tuluna kontoklassis 3502. Avaliku sektori üksused, kelle põhieesmärgiks on omanikule kasumi teenimine ja kes koostavad raamatupidamisaruandeid lähtudes rahvusvahelistest raamatupidamise standarditest, kajastavad saadud toetuse esmalt kohustisena kontorühmas 257 ja amortiseerivad selle tuluks (kontorühm 351) põhivara hinnangulise kasuliku eluea jooksul.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(2) Sihtfinantseerimine amortiseeritakse tuluks kontorühma 351 soetatud põhivara kasuliku eluea jooksul, järgides tulude ja kulude vastavuse printsiipi. Sihtfinantseerimise amortiseerimiseks peetakse analüütilist arvestust sihtfinantseerimise arvel soetatud põhivara kohta. Arvestuses tuuakse välja põhivara soetusmaksumus, kogunenud kulum, sihtfinantseerimisest saadud summad ja kogunenud kulum ning sihtfinantseerimise tehingupartner ja allika kood. Sihtfinantseerimise teel soetatud osa põhivara jääkmaksumusest peab vastama iga kuu lõpus sihtfinantseerimise jääkmaksumusele.

(3) Sihtfinantseerimise amortisatsiooni arvestamiseks kajastatakse esimeses järjekorras kõik põhivara antud kuul toimunud tehingud ja arvestatakse põhivara amortisatsioon. Seejärel tehakse sihtfinantseerimise amortiseerimise kanded. Kui põhivara on täielikult amortiseeritud, eemaldatakse sihtfinantseerimise soetusmaksumus ja kogunenud kulum bilansist. Täielikult amortiseerumata põhivara müügi või mahakandmise kuul amortiseeritakse ka sihtfinantseerimine täies mahus tuluks ning sihtfinantseerimine ja selle kogunenud kulum eemaldatakse bilansist.

(4) Kui sihtfinantseerimine on laekunud, kuid põhivara ei ole veel soetatud, kajastatakse saadud vahendeid bilansikontol kas lühiajalise (203856 ja 203857) või pikaajalise (kontoklass 257) kohustisena. Kui põhivara on soetatud ja puudub sisuline toetuse laekumata jäämise risk, kuid sihtfinantseerimine on veel laekumata, kajastatakse sihtfinantseerimine kohustisena (kontorühm 257) või tuluna (kontogrupp 3502) ja nõudena (bilansikontod 103556 ja 103557).
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(5) Kui avaliku sektori üksusel on kindel kavatsus toetuse andmise kaudu teatud projekti elluviimiseks, ta kavandab selleks jätkuvalt iga-aastaseid toetusi ning on tekitanud toetuse saajas põhjendatud ootuse toetuse saamiseks, kajastatakse toetuse andmise kohustised samal perioodil, kui toetuse saaja kajastab põhivara soetust, sihtfinantseerimisena põhivara soetuseks (D 450200 K 203550 lühiajaline kohustis, K 253550 pikaajaline kohustis). Kui toetuse saaja on avaliku sektori üksus, kajastab ta samal ajal sihtfinantseerimise nõuet (D 103556 lühiajaline nõue, D 153556 pikaajaline nõue K 350200 või K 257000). Sihtfinantseerimise kajastamiseks esitab toetuse saaja vähemalt iga kvartali lõpu seisuga toetuse andjale andmed põhivara soetamise kohta vastava kvartali jooksul. Kui selgub, et toetuse andmisest loobutakse, võetakse seni arvestatud nõuded ja kohustised tagasi. Aastaruandes avalikustatakse sihtfinantseerimise nõuded ja kohustised, mille aluseks ei ole sihtfinantseerimise leping, vaid kindel kavatsus projekti jätkuvaks finantseerimiseks, samuti avalikustatakse juhused, kus nimetatud kindlad kavatsused ei realiseerunud.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(6) Kui välistoetuse meetmega nähakse ette vahendite ajutine suunamine rakendusüksusele investeerimislaenude andmiseks või tagamiseks, kajastab välistoetuse vahendaja välistoetuse edasiandmise nõudena rakendusüksuse vastu kontol 153780 ja paralleelselt välistoetuse tuluna kontogrupis 3502. Rakendusüksus kajastab saadud ajutisi vahendeid kontol 257800. Nõudeid ja kohustisi ei diskonteerita, kui meetme tingimused näevad ette vastava meetme rakendamisest saadavat tulu, sh intressid või tagatistasud, olenemata sellest, kas tulu jääb rakendusüksusele või tuleb see rakendusüksuse poolt lugeda saadud ajutiste vahendite hulka.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

§ 28. Sihtfinantseerimise vahendamine

(1) Avaliku sektori üksused, kes tegelevad sihtfinantseerimise vahendamisega, kajastavad sihtfinantseerimist tekkepõhise printsiibi järgi oma tuludes ja kuludes vastavalt üldeeskirja § 25 lõikele 3. Vahendajad kasutavad tuludes ja kuludes järgmisi kontosid: tulude kontod 350010, 350030, 350050, 350210, 350230, 350250 ja kulude kontod 450010, 450030, 450050, 450210, 450230, 450250.
[RTL 2006, 85, 1547- jõust. 08.12.2006]

(2) Kui sihtfinantseerimiseks saadud rahalised vahendid kantakse vahendajale, kajastab vahendaja seda kuni tulu ja kulu kajastamise perioodi saabumiseni saadud ettemaksena (kontogrupp 2038). Kui vahendaja kannab toetuse saajale raha üle ettemaksena, kajastab ta seda kontogrupis 1038. Kui vahendaja aktsepteerib toetuse saaja aruande tehtud kulutuste osas, kajastab ta toetuse saaja kulutuste tegemisega samas perioodis tulu toetuse andjalt ja kulu toetuse saajale ning võtab arvele kas nõude toetuse andja vastu (kontogrupp 1035) või vähendab toetuse andjalt saadud ettemakset (kontogrupp 2038) ja võtab arvele kohustised toetuse saaja ees (kontogrupp 2035) või vähendab toetuse saajale antud ettemakset (kontogrupp 1038).
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(3) Kui vahendaja vastutab toetuse andja ees saaja-poolsete lepingutingimuste täitmise ja raha sihipärase kasutamise eest, võtab vahendaja lepingu rikkumise selgumisel arvele tagasinõude (kontod 103650 ja 103655) toetuse saaja vastu ja tagasimaksekohustise (kontod 203650 ja 203655) toetuse andja ees. Ühtlasi vähendatakse saadud toetuste tulu (kontod 350060, 350070, 350260, 350270) ning antud toetuste kulu (kontod 450060, 450070, 450260, 450270).
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(4) Kui sihtfinantseerimise projekt registreeritakse perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *struktuuritoetuste seadus*) §-s 37 nimetatud struktuuritoetuse registris (edaspidi *struktuuritoetuse register*), kajastab toetuse andmist või vahendamist riigiraamatupidamiskohustuslane, kelle poliitikavaldkonda projekt kuulub. Struktuuritoetuste korral on selleks ministeerium või Riigikantselei struktuuritoetuste seaduse § 7 tähenduses.
[RT I, 27.11.2018, 5- jõust. 30.11.2018]

(5) Struktuuritoetuste registris kajastatud sihtfinantseerimise projekti korral loetakse toetuse vahendamise kulu tekkimise kuupäevaks toetuse saaja maksetaotluses esitatud kulu tekkimise kuupäevale vastava kuu viimane kuupäev. Kui toetuse saaja ei ole raamatupidamiskohustuslane, loetakse kulu tekkimise kuupäevaks maksetaotluse kinnitamise kuu viimane kuupäev. Kulude lihtsustatud hüvitamisviiside korral loetakse kulu tekkimise kuupäevaks maksetaotluses esitatud tegevuse toimumise perioodi lõppkuupäevale vastava kuu viimane kuupäev. Ettemakset sisaldava maksetaotluse korral loetakse tehingu kajastamise kuupäevaks ettemakse toimumise kuupäev.
[RT I, 27.11.2018, 5- jõust. 30.11.2018]

§ 29. Mittesihotstarbeline finantseerimine

[Kehtetu -RT I, 22.12.2015, 21- jõust. 25.12.2015]

§ 30. Mitterahaline sihtfinantseerimine

(1) Mitterahalise sihtfinantseerimise korral eristatakse:

- 1) sihtfinantseerimist kolme osapoole seotud tehingus, kui toetuse andja või vahendaja kannab raha üle otse kaupade või teenuste tarnijale, kellelt toetuse saaja kaupu või teenuseid saab;
- 2) sihtfinantseerimist, mille korral toetuse andja annab toetuse saajale üle kaupu või teenuseid ning sellega ei kaasne otseselt nende müük tarnija poolt.

[RTL 2007, 79, 1368- jõust. 29.10.2007]

(2) Kui mitterahaline sihtfinantseerimine seisneb selles, et toetuse andja või vahendaja kannab raha otse toetuse saaja hankijale, võetakse sihtfinantseerimine arvele toetuse andja või vahendaja teatise alusel nii, nagu see toimuks siis, kui raha liiguks läbi toetuse saaja hankijale (välja arvatud pangakonto liikumise kajastamine, selle asemel sulgeb toetuse saaja maksepäeval võla hankijale ja nõude toetuse andjale või vahendajale või saadud ettemakse toetuse andjalt või vahendajalt). Avalikku sektorisse kuuluvad vahendajad on kohustatud sihtfinantseerimise ülekandmisel hankijale informeerima toetuse saajat maksetaotluse aktsepteerimisest, toetuse kuludes kajastamise perioodist ja ülekandest hiljemalt ülekande tegemisele järgneva kuu 5. kuupäevaks.
[RTL 2006, 85, 1547- jõust. 08.12.2006]

(3) Mitterahalist sihtfinantseerimist kajastatakse saadud kaupade ja teenuste õiglasest väärtusest. Kui sihtfinantseerimisena saadud kaupade ja teenuste õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata, selle kohta raamatupidamiskandeid ei tehta. Teiselt avaliku sektori üksuselt § 30 lõike 1 punkti 2 kohaselt saadud mitterahalist sihtfinantseerimist kajastatakse vastavalt § 44 lõigetele 3 või 4.
[RTL 2007, 79, 1368- jõust. 29.10.2007]

8. peatükk

TEGEVUSKULUD

§ 31. Tööjõukulud

(1) Tööjõukulusid kajastatakse tekkepõhiselt kontoklassis 50 perioodis, mille eest kulu arvestati. Bilansikontodel kajastatakse kontogruppides 1037 ja 2030 Maksuameti tehingupartneri koodi. Ülejäänud tööjõukuludega seotud nõuete ja kohustiste kontodel, samuti töötasu kulu (kontorühm 500) ja maksukulu (kontorühm 506) kontodel kajastatakse tehingupartneri koodidena füüsiliste isikute koode.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(2) Kontogruppi 2030 (maksukohustised) kantakse ainult deklareeritud maksukohustis. Vastava grupi kontod peavad võrduma Maksuameti kontokaartidel kajastatud maksunõuete tekkepõhiste saldodega. Kui mõne maksu osas on maksukohustuslasel ettemaks, peab see kajastuma kontogrupis 1037, mis peab võrduma Maksuameti kontokaardil näidatud ettemaksu saldoga.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(3) Tööjõukuludest kinni peetud maksud kajastatakse kohustisena kontogrupis 2030 selles perioodis, millises tekkis maksukohustis (toimused väljamaksed või tekkis erisoodustuse maksukohustis). Kui arvestatud palk makstakse välja järgmisel kuul, eraldatakse kinni peetud maksud töötasu võlgnevuse kontorühmast 202 maksuvõlgade kontogruppi 2030 selles kuus, millal töötajale tasu välja maksti. Kandeid võib teha igal väljamakse päeval või koondkannetena vastavuses antud kuu kohta koostatud tulu- ja sotsiaalmaksu ning kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustuse maksete deklaratsioonidega.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(4) Tööjõukuludega seotud maksukulud kajastatakse tekkepõhiselt selles perioodis, mille eest need olid arvestatud. Kui töötasu väljamaksed toimuvad järgmises kuus, kantakse maksukulu kanded analoogselt kinnipeetud maksude kannetega ümber kontorühmast 202 kontogruppi 2030. Kanded arvestuse (kulu tekkimise) kuus: Deebet Sotsiaalmaksukulu (konto 506000); Kreedid Deklareerimata sotsiaalmaksekohustis (konto 202001); Deebet Töötuskindlustusmakse (konto 506040); Kreedid Deklareerimata töötuskindlustusmaksekohustis (konto 202003). Kanded väljamakse tegemise kuus: Deebet Deklareerimata sotsiaalmaksekohustis (konto 202001); Kreedid Sotsiaalmaksekohustis (konto 203010); Deebet Deklareerimata töötuskindlustusmaksekohustis (202003); Kreedid Töötuskindlustusmaksekohustis (konto 203030).
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(5) Tegelik puhkusetasu ja sellelt arvestatud maksukulu jaotatakse nendesse kuudesse, milliste eest see oli arvestatud. Kui palgaprogramm ei arvesta igakuiselt ümber väljamaksmata puhkusetasude kohustist, kasutatakse puhkusetasu väljamaksmisel veel saabumata perioodi eest ettemaksete kontosid 103930, 103931 ja 103932. Kui palgaprogramm töötab väljamaksmata puhkusetasude kohustise igakuise ümberarvestuse põhimõttel, kajastatakse puhkusetasu väljamaksmist puhkusetasude kohustise konto 202010 deebetis.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(6) Kasutamata puhkusepäevade ja väljamaksmata puhkusetasude kohustist võib ümber hinnata iga kuu lõpus või üks kord aastas aruandeaasta lõpu seisuga. Puhkusetasu ja sellega seotud maksukohustiste korrigeerimine kontol 202010 kajastatakse lõppenud aruandeperioodi kuluna (vähenemine kulu vähenemisenä).
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(7) Hüvitised töölepingu lõpetamisel kajastatakse üldjuhul kuluna töölepingu lõpetamise hetkel, sõltumata sellest, millal tegelikult vastav hüvitis välja maksti. Kui tööandja oli varem avalikustanud töötajatega seotud kohustisi, mis tingisid eraldise moodustamist, lähtutakse RTJ-s 8 kehtestatud põhimõtetest.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(8) Pensionieraldiste arvestusest tulenevad jooksva ja möödunud perioodide teenistuse kulud kajastatakse tööjõukulude kontoklassis 5009. Kindlustusmatemaatilised kasumid ja kahjumid kajastatakse otse netovara muutusena.
[RT I, 22.12.2015, 21- jõust. 01.01.2016]

(9) Kui töötajale arvestatakse töötasu riigi ühtses majandusarvestustarkvaras SAP, siis möödunud perioodi eest välja teenitud töötasude hilisemal maksmisel arvutatakse ümber ja arveldatakse töötajaga sellesse perioodi jäävad tasud, mis on eelnevalt arvutatud keskmise töötasu või muutumatu suurusega töötasu alusel lähtudes Vabariigi Valitsuse 11. juuni 2009. a määrusest nr 91 „Keskmise töötasu maksmise tingimused ja kord”.
[RT I, 08.12.2017, 1- jõust. 11.12.2017]

§ 32. Muud tegevuskulud

(1) Tegevuskuludena on üldjuhul lubatud näidata ainult riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse tegevusega seotud kulusid. Teise riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse eest, aga ka muude isikute eest makstud tasud käsitletakse kulude edasiandmisena.

(2) Erinevate riigiraamatupidamiskohustuslaste üksuste tegevuskulud on lubatud jätta nende vahel jaotamata juhul, kui jaotatavad summad on ebaolulised ning jaotamine on keeruline ja aeganõudev või jaotamiseks kasutatavat valemit on raske põhjendada, samuti juhul, kui kehtivad õigusaktid seda keelavad.

(3) Kulude edasiandmisele rakendatakse järgmisi arvestuspõhimõtteid:

- 1) edasiantud kulu kajastatakse kuluna selles üksuses, kelle tegevusega see on seotud;
- 2) edasiandja kajastab edasiantava kulu nõudena selle üksuse vastu, kellele kulu edasi antakse, kui see kuulub tasumisele edasiantava kulu saaja poolt, või siirdena kontol 710010, kui see ei kuulu tasumisele edasiantava kulu saaja poolt;
- 3) edasiandja kajastab kulu selle majandusliku sisu järgi kulukontol või investeeringute kontol esialgse nõude väljastaja tehingupartneri koodiga ning samal kontol miinusega selle tehingupartneri koodiga, kellele kulu edasi antakse.

[RT I, 21.11.2014, 7- jõust. 24.11.2014]

(4) Riigiraamatupidamiskohustuslaste üksused, v.a Kaitsevägi ja välisesindused, kasutavad maismaasõidukitega seotud tehingute kajastamisel riigi ühtses majandustarkvaras SAP arvestusobjekti „Ressurs/kulukoht” koode, mis määratakse igale omandis olevale või renditud või tasuta kasutusse saadud sõidukile. Koodi nimetusse märgitakse sõiduki kategooria, kasutusotstarve, kasutamist lubava tehingu liik, sõiduki mark ja mudel. Kulud on lubatud jätta sõidukite kaupa jaotamata, kui see on põhjendatud arvestuse liigse keerukuse vältimiseks.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(5) Riigiraamatupidamiskohustuslaste üksused, v.a Kaitsevägi ja välisesindused, kasutavad maismaasõidukitega seotud kulude ja täiendava informatsiooni kajastamisel riigi ühtses majandustarkvaras SAP lisaks käesoleva määruse lisas I kehtestatud kontoplaani kontodele järgmisi allkontosid:

- 1) 55130810 Taksokulud;
- 2) 55130811 Ühistranspordi kasutamise kulud;
- 3) 55130901 Parkimiskulud;
- 4) 55130902 GPS seire ja broneerimissüsteemi kulud;
- 5) 55130903 Lisavarustuse ja eriseadmete kulud.
- 6) [Kehtetu - RT I, 31.12.2021, 1- jõust. 03.01.2022]

(6) Kui üks avaliku sektori üksus osutab teisele tasuta teenuseid, lähtutakse käesoleva üldeeskirja § 30 lõikest 3. Kui teenuse maksumust on võimalik usaldusväärselt mõõta, kajastab seda teenuse osutaja kontol 450000 antud sihtfinantseerimise kuluna ja kontoklassis 32 majandustegevusest saadud tuluna. Teenuse saaja kajastab tasuta saadud teenuseid kontoklassis 55 kuluna ja kontol 350000 saadud sihtfinantseerimise tuluna.

[RT I, 27.11.2018, 5- jõust. 30.11.2018]

§ 33. Maksu-, lõivu- ja trahvikulu kajastamine

(1) Avaliku sektori üksused kajastavad tagasisaamisele mittekuuluvat käibemaksukulu tegevuskuludelt kontol 601000 ja põhivara soetuselt kontol 601002. Edasiantavatelt kuludelt arvestatud käibemaksukulu võib selle eristamiseks kajastada kontol 601001.

[RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 18.12.2011]

(2) Kontogrupis 6010 kajastatakse ka muud tagasisaamisele mittekuuluvad maksu-, lõivu- ja trahvikulud (välja arvatud tööjõukuludelt arvestatud maksud).

(3) Kui varude või põhivara soetuse eesmärgiks on anda see mitterahaliselt üle teisele üksusele (teistele üksustele), kusjuures soetaja ei saa käibemaksu arvata sisendkäibemaksuks, kajastab varusid või põhivara soetav üksus kaasneva käibemaksu kuluna varude või põhivara soetamise momendil või nende eest tasumisel, kui see toimub ajaliselt varem, ega anna seda koos varude või põhivaraga teisele üksusele üle.

[RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 18.12.2011]

(4) [Kehtetu -RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 18.12.2011]

(5) [Kehtetu -RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 18.12.2011]

(6) Kui avaliku sektori üksus on käibemaksukohustuslane, kajastab ta arvestatud käibemaksu kontol 203001 ja sisendkäibemaksu kontol 103701. Käibedeklaratsiooni koostamise õigsuse tagamiseks on sel juhul vaja kasutada lisatunnuseid (allkontod või eraldi käibemaksu tunnused). Iga kuu lõpul suletakse kontod 203001 ja 103701. Tasumisele kuuluva käibemaksu tasaarvestus sisendkäibemaksuga kajastatakse nimetatud kontode vahelise kandega ning tasumisele kuuluv käibemaks kantakse ümber kontole 203000 või perioodi lõpuks tagasisaamisele kuuluv käibemaks kantakse ümber kontole 103700.

(7) Maksmata, kuid deklareeritud maksud, lõivud ja trahvid kajastatakse kohustisena kontogrupis 2030 ja ettemakstud maksud, lõivud ja trahvid käibevarana kontogrupis 1037. Kontogrupi 2030 saldod peavad iga aruandeperioodi lõpul võrduma Maksuameti või lõivu saaja asutuse kontogrupi 1020 saldodega.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(8) Lõivude ja trahvide korral kajastab lõivu või trahvi maksja kuludes ja nõuetes tehingupartnerina lõivuga maksustatud toimingute teostaja või trahvi väljakirjutaja koodi (mitte Maksuameti koodi, kui lõiv või trahv kantakse üle Maksuametis avatud koondkontole).

(9) Tagastamisele kuuluvat käibemaksu (v.a sisendkäibemaks) kajastatakse kuni tagasilaekumiseni nõudena kontol 103640 (näiteks välisriigis tasutud välisriigi poolt tagastamisele kuuluv käibemaks).

9. peatükk VARAD

§ 34. Finantsinvesteeringud

(1) Finantsinvesteeringute kajastamisel lähtutakse RTJ 3 nõuetest.

(2) Finantsinvesteeringud jaotatakse bilansis olenevalt nende hinnangulisest realiseerumise tähtjast kas lühi- (realiseeruvad järgmise aruandeaasta jooksul) või pikaajalisteks. Lühiajalised finantsinvesteeringud kajastatakse kontorühmas 101 ja pikaajalised kontorühmas 151. Tuletisinstrumentid kajastatakse lühiajalistena kontodel 103300 ja 209000. Finantsinvesteeringutelt arvestatud kasumid ja kahjumid kajastatakse kontoklassis 65.

(3) Kontoplaanis liigitatakse finantsinvesteeringud lisaks järgmiselt:

- 1) kauplemisportfelli väärtpaberid (aktsiad, osad, võlakirjad ja muud väärtpaberid), mis on soetatud lühiajalise kasumiteenimise eesmärgil edasimüügiks;
- 2) investimisportfelli väärtpaberid - pikaajaliselt hoitavaid investeeringud aktsiatesse ja muudesse omakapitaliinstrumentidesse (v.a investeeringud tütar- ja sidusettevõtjatesse) ning võlakirjadesse ja muudesse võlainstrumentidesse (v.a lunastustähtajani hoitavad võlakirjad);
- 3) lunastustähtajani hoitavad võlakirjad;
- 4) tuletisinstrumentid;
- 5) muud osalused - noteerimata aktsiad ja osalused rahvusvahelistes organisatsioonides.

(4) Väärtpaberid ja tuletisinstrumentid (v.a lunastustähtajani hoitavad võlakirjad) kajastatakse õiglasel väärtuses. Juhul kui puudub informatsioon õiglase väärtuse kohta, kajastatakse neid soetusmaksumuses, korrigeerides seda allahindlustega. Kui soetusmaksumus ei ole teada, kajastatakse neid nullväärtuses.

(5) Osalusi avaliku sektori tütar- ja sidusettevõtjates, kelle juhtimises osaletakse alla 20%-lise hääleõigusega, kajastatakse üldeeskirja §-s 35 sidusettevõtjate kohta esitatud arvestuspõhimõtete kohaselt.
[RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 18.12.2011]

§ 35. Osalused avaliku sektori ja sidusüksustes

(1) Osalusi avaliku sektori ja sidusüksustes kajastatakse kontorühmas 150, lähtudes RTJ 11 nõuetest.
[RTL 2007, 79, 1368- jõust. 29.10.2007]

(2) Osalused valitseva ja olulise mõju all olevates üksustes kajastatakse järgmiselt:

- 1) konsolideerimata aruannetes tuletatud soetusmaksumuses, sealhulgas Keskkonnaministeeriumi bilansis osalus Riigimetsa Majandamise Keskuses;
- 2) konsolideeritud aruannetes valitseva mõju all olevad üksused kajastatakse konsolideerituna rida-realt meetodil ja osalused olulise mõju all olevates üksustes kajastatakse kapitaliosaluse meetodil.
[RT I, 22.12.2015, 21- jõust. 01.01.2016]

(3) Tuletatud soetusmaksumuseks loetakse enne 2004. aasta 1. jaanuari omandatud osaluse raamatupidamisväärtus kapitaliosaluse meetodil ja pärast 2004. aasta 1. jaanuari omandatud osaluse soetusmaksumus. Tuletatud soetusmaksumust korrigeeritakse vajadusel allahindlusega vastavalt käesoleva paragrahvi lõikele 4.
[RT I, 22.12.2015, 21- jõust. 01.01.2016]

(4) Kui konsolideerimata aruannetes kajastatud osaluse tuletatud soetusmaksumus on kõrgem kui osaluse objekti netovara, mis on vähenenud dividendide väljamaksmise, kahjumi tõttu või mõnel muul põhjusel, hinnatakse osaluse tuletatud soetusmaksumus alla kuni osaluse summani üksuse netovaras. Kui osaluse summa üksuse netovaras järgnevatel perioodidel suureneb, taastatakse allahindlus kuni osaluse tuletatud soetusmaksumuseni või osaluse summani üksuse netovaras, olenevalt sellest, kumb neist on madalam.
[RT I, 22.12.2015, 21- jõust. 01.01.2016]

(5) Osalusi sihtasutustes ja mittetulundusühingutes kajastatakse järgmiselt:

- 1) kui avaliku sektori üksus omab sihtasutuses või mittetulundusühingus valitsevat mõju (üldjuhul üle 50% hääleõigusest), kajastatakse osalus 100%-na;
- 2) kui avaliku sektori üksus omab sihtasutuses või mittetulundusühingus olulist mõju (üldjuhul 20-50% hääleõigusest), osalus ega ka finantsinvesteeringut bilansis ei kajastata (sissemakseed osaluse objekti sihtkapitali kajastatakse antud toetuste kuluna).
[RTL 2007, 79, 1368- jõust. 29.10.2007]

(6) Sihtasutused ja mittetulundusühingud, kelle juhtimises osaletakse alates 20%-lise hääleõigusega, kuid keda bilansis osalustena ei kajastata, avalikustatakse aastaaruandes, lisades informatsiooni sarnaselt osaluste kohta avaldatule.

[RTL 2007, 79, 1368- jõust. 29.10.2007]

(7) Avaliku sektori üksused amortiseerivad konsolideeritud aruandes osaluste soetamisega kaasnenud firmaväärtust, lähtudes selle hinnangulisest kasulikust elueast. Kui firmaväärtuse kasulikku eluiga ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata, loetakse selleks 10 aastat. Erandina kajastavad avaliku sektori üksused, kes koostavad raamatupidamisaruandeid rahvusvahelistest finantsaruandluse standarditest lähtudes, firmaväärtust soetusmaksumuse meetodil, hinnates selle vajadusel alla väärtuse testi põhjal.

[RT I, 21.11.2014, 7- jõust. 24.11.2014]

§ 36. Nõuded ja tehtud ettemaksed

(1) Nõuete ja ettemaksete kajastamisel lähtutakse RTJ 3 nõuetest. Kapitalirendilepingutest tulenevate nõuete arvestamisel lähtutakse RTJ-st 9.

(2) Nõudeid ja tehtud ettemakseid kajastatakse kontoplaanis sõltuvalt nende sisust, jaotatuna lühi- ja pikaajalisteks, käibevara kontorühmades 102 ja 103, ning põhivara kontorühmades 152 ja 153.

(3) Laenu- ja muud nõuded kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses, kusjuures nominaalmaksumus kajastatakse eraldi lühi- ja pikaajalise osana, tehes korrigeerimised sama kontorühma teistel bilansikontodel.

(4) Pikaajalised intressi mitteteenivad nõuded kajastatakse nõude nüüdisväärtuses, kasutades diskontomäära 4% aastas. Intressitulu kajastatakse sel juhul kontrol 658080.

[RT I, 21.11.2014, 7- jõust. 24.11.2014]

(5) Välisvaluutas fikseeritud nõuete ümberhindluse käigus tekkinud kasumid ja kahjumid kajastatakse kontrol 608000.

(6) Kui ettemakse tegemine on vältimatu, kajastatakse seda esmaselt vastava ettemaksesumma ülekandmisel. Esitatud, kuid maksmata ettemaksearveid raamatupidamises ei kajastata. Ettemaksed tulevaste perioodide kulude eest kajastatakse kuluna perioodis, mille eest ettemakse tehti. Erandina võib arvestuse lihtsustamise eesmärgil kanda tulevaste perioodide kulu koheselt kuluks, kui arvel või teatisel kajastatud ettemakse summa on väiksem § 41 lõikes 1 esitatud põhivara kapitaliseerimise alampiirist. Avaliku sektori sisese tehingu korral lepivad pooled kajastamise viisi eelnevalt omavahel kokku.

[RTL 2004, 104, 1685- jõust. 06.08.2004]

§ 37. Nõuete hindamine

(1) Vähemalt iga kvartali lõpus hinnatakse nõuete laekumise tõenäosust. Võimaluse korral hinnatakse iga nõude laekumise tõenäosust eraldi. Juhul kui see ei ole otstarbekas, kasutatakse nõuete hindamisel ligikaudset meetodit, mis tugineb varasemate perioodide kogemusele. Nõuete hindamisel võetakse arvesse nii bilansipäevaks teadaolevaid kui ka bilansipäeva järgseid kuni aruande koostamiseni selgunud asjaolusid, mis võivad mõjutada nõude laekumise tõenäosust.

(2) Nõuete hindamiseks ligikaudsel meetodil (v.a juhul, kui riigiraamatupidamiskohustuslane on oma raamatupidamise sise-eeskirjas kehtestanud õigemast tulemust andva arvestuspõhimõtte) hinnatakse nõuded, mille maksetähtaeg on ületatud:

- 1) 90-180 päeva võrra, alla 50% ulatuses;
- 2) üle 180 päeva võrra, alla 100% ulatuses.

(3) Allahindlus kajastatakse bilansis selleks ettenähtud allahindluse kontrakontrol negatiivse summana ja kuludes olenevalt nõude liigist (kontogrupis 6012 ebatähtselt laekuvad maksu-, lõivu- ja trahvinõuded, kontorühmas 605 ebatähtselt laekuvad muud nõuded, kontogrupis 6580 ebatähtselt laekuvad intressinõuded).

(4) Kui nõude allahindlus kajastati ebatähtselt laekuvate nõuete kontrol, kuid hiljem selgub, et nõude laekumine on lootusetu, kantakse nii nõue kui ka selle allahindlus vastaval kontrakontrol bilansist välja. Täiendavat kulu sel hetkel enam ei teki. Nõue loetakse lootusetuks, kui puuduvad igasugused võimalused nõude kogumiseks või kui selle tagasinõudmiseks tehtavad kulutused ületavad hinnanguliselt laekumisest saadaolevat tulu. Riigiraamatupidamiskohustuslase raamatupidamise sise-eeskirjas määratakse, kes omab õigust kinnitada nõuete lootusetuks kandmist.

[RTL 2007, 79, 1368- jõust. 29.10.2007]

(5) [Kehtetu -RTL 2007, 79, 1369- jõust. 29.10.2007]

(6) Juhul kui varem tehtud hinnang ebatähtselt laekuvate nõuete summa kohta hiljem muutub, kajastatakse see hinnangu muutuse perioodis kulu muutusena. Ebatähtselt arvatud nõude laekumisel näidatakse varem kajastatud kulu vähendamist perioodis, mil laekumine toimus, ning ühtlasi vähendatakse nii nõude enda kui selle kontrakonto saldot.

(7) Suure hulga nõuete korral kasutatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete hindamiseks inventeerimismeetodit, mille korral kõik laekumised kajastatakse esialgu ainult nõuete kontol (mitte kontrakontol). Aruandeperioodi lõpus hinnatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete jääki ning tehakse korrigeerimiskanne olenevalt sellest, kas ebatõenäoliste nõuete summa kokku võrreldes eelmise perioodi lõpu seisuga suurenes või vähenes.

§ 38. Varud

(1) Varude kajastamisel lähtutakse RTJ 4 põhimõtetest. Erinõudena kajastatakse varude soetamisega kaasnev mittetagastatav käibemaks ja lõiv kuludes kontogrupis 6010. Varude soetamisega kaasnev kütuseaktsiis kapitaliseeritakse varude maksumusse.
[RT I, 10.12.2013, 1- jõust. 13.12.2013]

(2) Varusid ja varude soetamiseks tehtud ettemakseid kajastatakse kontorühmas 108.

(3) Eraldi kontodel peetakse arvestust strateegiliste varude üle. Strateegilisteks varudeks loetakse mobilisatsiooni korraldamiseks vajalikku varu, riigi tegevusvaru hädaolukorras kasutamiseks ja riigi varustuskindluse kõrge taseme, riigi julgeoleku ning rahvusvaheliste lepingute alusel võetud kohustuste täitmise ja elanikkonna toimetuleku tagamiseks mõeldud vedelkütusevaru.
[RT I, 22.12.2015, 21- jõust. 25.12.2015]

(4) Aruandeaasta lõpu seisuga või töökoormuse hajutamiseks kuni 2 kuud enne aruandeaasta lõppemist varud inventeeritakse ning identifitseeritakse kasutuskõlbmatud ja väheliikuvad artiklid, mille neto realiseerimismaksumus on langenud alla soetusmaksumuse. Inventuuriandmikus tehtud märkuse tulemusena hinnatakse varud vajadusel alla netorealiseerimismaksumuseni. Varude allahindlust kajastatakse selle perioodi kuluna (konto 608020), millal varude väärtuse langus tuvastati.

(5) Riigi piires toimuvat riigiraamatupidamiskohustuslaste üksuste vahelist varude üleandmist ja vastuvõtmist ei kajastata varude müügina, vaid siirdena.

(6) Kaitsetstarbelisi varusid (v.a strateegilised varud), mida kasutatakse ainult militaareesmärkidel, kajastatakse erandina soetamisel kuluna kontorühmas 553 (käibemaks kontogrupis 6010) tegevusala koodiga 02100, lähtudes nende korduvast liikumisest laost välja (õppustele ja missioonidele) ja lattu tagasi. Laos ja kasutuses olevate varude koguse ja asukoha kohta peetakse bilansivälist arvestust.
[RTL 2010, 2, 24- jõust. 11.01.2010]

§ 39. Kinnisvarainvesteeringud

(1) Kinnisvarainvesteeringute kajastamisel lähtutakse juhendi RTJ 6 põhimõtetest, arvestades käesolevas paragrahvis toodud erinõudeid.

(2) Kinnisvarainvesteeringuks üldeeskirja tähenduses loetakse ainult sellist maad või hoonet või osa hoonest, mida renditakse välja avalikku sektorisse mittekuuluvale üksusele renditulu teenimise eesmärgil või hoitakse turuväärtuse tõusmise eesmärgil ja mida ükski avaliku sektori üksus ei kasuta oma põhitegevuses. Hooneid ja ruume, mida kasutatakse avaliku sektori üksuste poolt, kajastatakse kui materiaalsel põhivara.

(3) Kinnisvarainvesteeringuid kajastatakse kontorühmas 154 soetusmaksumuse meetodil, st soetusmaksumuses, millest on maha arvatud kogunenud kulum ja võimalikud allahindlused. Soetusmaksumuse alampiiiriks loetakse üldeeskirja § 41 lõikes 1 sätestatud piirmäärad. Kinnisvarainvesteeringud hinnatakse ühekordselt ümber üldeeskirja §-s 45 nimetatud põhimõtetele kohaselt, kui nende õiglane väärtus erineb § 45 lõike 1 punktides 1 ja 2 esitatud põhjustel oluliselt nende bilansilisest jääkmaksumusest.
[RT I, 08.12.2017, 1- jõust. 11.12.2017]

(4) Kinnisvarainvesteeringu amortisatsioon kajastatakse kontol 610000. Kinnisvarainvesteeringu müügi korral kajastatakse müügihinna konto 381000 kreditis, müügiga seotud kuludid konto 381001 deebetis ja investeeringu bilansilist jääkväärtust müügihetkel konto 381010 deebetis.

§ 40. Materiaalse ja immateriaalse põhivara arvestuse üldpõhimõtted

(1) Materiaalse ja immateriaalse põhivara arvestuses lähtutakse RTJ-s 5 esitatud põhimõtetest. Erinõudena ei ole avaliku sektori üksusel lubatud kapitaliseerida materiaalse ja immateriaalse põhivara maksumusse käibemaksu ja muid tagasisaamisele mittekuuluvaid makse ja lõive (välja arvatud tööjõukuludelt arvestatud maksud).
[RTL 2006, 11, 198- jõust. 03.02.2006]

(2) Materiaalsel põhivara kajastatakse sõltuvalt põhivara liigist kontorühmas 155 ja immateriaalsel põhivara kontorühmas 156. Põhivara amortisatsiooni, väärtuse langust (allahindlust) ja põhivara jääkväärtust mahakandmisel kajastatakse kontorühmades 611 ja 613. Põhivara müügist saadud kasumit või kahjumit kajastatakse kontogruppides 3811 ja 3813.

§ 41. Materiaalse ja immateriaalse põhivara soetus

(1) Materiaalse ja immateriaalse põhivara kapitaliseerimise alampiir on 5 000 eurot (ilma käibemaksuta), välja arvatud maa, mis võetakse soetusmaksumus arvele olenemata maksumusest.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(2) Erandina on lubatud võtta olenemata soetusmaksumus arvele:

1) mälestised ja muud kunstiväärtusega asjad, sh kunsti-, ajaloo- ning teadusväärtusega asjad, mille väärtus aja jooksul ei vähene;

2) teavikud nendes avalikes raamatukogudes, kus teavikute hoidmine ja väljalaenutamine avalikkusele on põhitegevuseks.

[RT I, 10.12.2013, 1- jõust. 13.12.2013]

(3) Põhivara võib arvele võtta kogumina ainult juhul, kui kogum moodustab ühesuguse kasutusega terviku ja kogumi soetusmaksumus algab vähemalt põhivara kapitaliseerimise alampiirist (ilma käibemaksuta). Kui ühe ja sama vara komponentidel on erinevad kasutusead, võetakse komponendid raamatupidamises arvele eraldi varadena (komponentide summaarne soetusmaksumus algab vähemalt põhivara kapitaliseerimise alampiirist ilma käibemaksuta).

(4) Põhivara soetusmaksumusse võetakse arvele kulutused, mis on vajalikud selle viimiseks tööseisukorda ja -asukohta (vara soetusmaksumus, kulutused transpordile, paigaldamisele, lammutuskulud, mis on vältimatud seoses objekti ehitamise või renoveerimisega). Vara soetusmaksumusse ei kapitaliseerita vara kasutuselevõtmisega seotud koolitus- või lähetuskulu. Vara tellimisega seotud kulu (hankekonkursi korraldamine, tellija järelevalve) ei kapitaliseerita, kui seda tehakse oma töötajate poolt ning selle suurus ei ole usaldusväärselt määratav või oluline. Samuti ei kapitaliseerita varade soetamisega seotud makse ja lõive.

[RTL 2009, 4, 54- jõust. 17.01.2009]

(4¹) Avaliku sektori üksused, kelle põhieesmärgiks ei ole omanikule kasumi teenimine, ei kapitaliseeri põhivara soetusmaksumusse laenukasutuse kulutusi, vaid need kantakse tekkimise perioodil intressikuludesse. Avaliku sektori üksused, kelle põhieesmärgiks on omanikule kasumi teenimine, lähtuvad samast põhimõttest, kui nad koostavad raamatupidamisaruandeid lähtudes Eesti finantsaruandluse standardist. Rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite alusel raamatupidamisaruandeid koostavad tütarettevõtjad kapitaliseerivad laenukasutuse kulutusi, näidates kapitaliseeritud osa ühtlasi intressikulude kontorühmas 650 kuluna ja eraldi kontrol 650990 kulu vähendusena.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(5) Kui materiaalne või immateriaalne põhivara valmistatakse oma töötajate poolt, kusjuures otsesed kulutused põhivara valmistamiseks ületavad põhivara arvelevõtmise alampiiri, kapitaliseeritakse vastava akti alusel:

1) vara valmistamise ja installeerimisega seotud töötajatele põhivara valmistamise aja eest makstud palk ja sellelt arvestatud maksukulu;

2) vara valmistamiseks kasutatud materjalid;

3) vara valmistamise või asukohta toimetamisega otseselt seotud materjali- ja teenuste kulud.

(6) Palgakulude kapitaliseerimiseks tehakse kanded kontorühma 507 kreditsisse. Ülejäänud kululiigid kapitaliseeritakse otse põhivara kontodele (kontod 155910, 156910), ilma et need läbiksid tulemiaruaruande kontosid.

(7) Iga arvelevõetud põhivaraobjekti kohta peetakse arvestust põhivarakaartidel, millel säilitatakse detailne informatsioon põhivaraga toimunu kohta. Põhivarakaardid võivad olla elektroonilised või paberandjal. Põhivarakaardil säilitatakse järgmine informatsioon põhivara kohta:

1) kasutuselevõtmise aeg;

2) soetusmaksumus;

3) vastutav isik - vara olemasolu ning sihipärase ja heaperemeheliku kasutamise eest vastutav isik;

4) unikaalne inventarinumber;

5) täpsustav registrikood selle olemasolu korral (maa puhul katastritunnus, hoone puhul aadress, transpordivahendi puhul registreerimisnumber, mobiiltelefoni puhul telefoninumber jne);

6) komplekti tunnus (kui vara osad on võetud eraldi arvele või varaga on seotud iseseisvad varad, mille kohta võib olla vaja informatsiooni komplektina);

7) parendustest (renoveerimisel) lisandunud summad ning nende kajastamise aeg;

8) amortisatsiooni kehtiv norm;

9) ajalooliselt arvestatud amortisatsioon (kulum) ja selle konteering.

(8) Põhivara nimekiri klassifitseeritakse vähemalt kontoplaani kontode liigenduses. Kui kontrol on palju varasid, on soovitatav jaotada varad alamliikideks.

(9) Igale olemasolevale ja lisanduvale põhivarale, mida ei saa hiljem tuvastada ilma inventarinumbrita, kantakse peale inventarinumber, mis ühtib põhivarakaardil oleva unikaalse inventarinumbri.

[RT I, 21.11.2014, 7- jõust. 24.11.2014]

(9¹) Kogumina soetatud varade korral markeeritakse juhul, kui kogumisse kuuluva varaobjekti soetusmaksumus on suurem põhivarana arvelevõtmisele kuuluva vara soetusmaksumuse piirmäärast, iga ese eraldi ja informatsioon esemete kohta kantakse põhivarakaardile.

[RT I, 21.11.2014, 7- jõust. 24.11.2014]

(9²) Kui kogumisse liidetakse varad, mille soetusmaksumus on väiksem põhivarana arvelevõtmisele kuuluva vara soetusmaksumuse piirmäärast, võib kogumisse kuuluvad varaobjektid jätta markeerimata või markeerida, lähtudes väheväärtuslike varade arvestuse reeglitest, mis kehtestatakse raamatupidamise sise-eeskirjas või muus üksuse dokumendis.

[RT I, 21.11.2014, 7- jõust. 24.11.2014]

(10) [Kehtetu -RT I, 08.12.2017, 1- jõust. 11.12.2017]

(11) Põhivara soetusmaksumust üldjuhul ümber ei hinnata. Erandid on esitatud käesoleva üldeeskirja §-s 45.

(12) Arendustegevusega seotud väljaminekud kajastatakse kuluna nende tekkimisel, välja arvatud juhul, kui need on seotud iseseisva varaobjektiga, mis vastab vara kajastamise tingimustele. Avaliku sektori üksused, kes koostavad raamatupidamisaruandeid, lähtudes rahvusvahelistest finantsaruandluse standarditest, kapitaliseerivad arendusväljaminekuid, lähtudes nimetatud standardite nõuetest.

[RT I, 21.11.2014, 7- jõust. 24.11.2014]

(13) Liitumise ostja kajastab liitumistasu osana infrastruktuuritrassiga liitunud põhivara objekti soetusmaksumusest, kui liitumistasu ületab põhivara arvelevõtmise piirmäära, ning kuluna, kui see jääb alla põhivara soetusmaksumuse piirmäära.

[RT I, 13.11.2012, 7- jõust. 16.11.2012]

(14) Liitumise müüja kajastab liitumistasu, mis ületab põhivara arvelevõtmise piirmäära, liitumiseks ehitatud põhivara soetusmaksumuse vähenemisena. Kui liitumistasu ületab liitumiseks ehitatud põhivara soetusmaksumust, kajastatakse ületav osa tuluna. Liitumistasu võib võtta miinusega põhivarana arvele eraldi põhivara kaardil. Samuti võib liitumistasu võtta miinusega põhivarana arvele sobivalt rühmitatud kogumitena, kui infrastruktuuritrasside arvestust peetakse kogumitena. Liitumistasu, mis jääb alla põhivara soetusmaksumuse piirmäära, kajastatakse tuluna. Kui liitumise müüja rakendab rahvusvahelisi raamatupidamise standardeid, võib ta saadud liitumistasu amortiseerida tuludesse seoses liitumisega ehitatud põhivara kasuliku eluea jooksul.

[RT I, 13.11.2012, 7- jõust. 16.11.2012]

(15) Kaitsetstarbeliste varuosade põhivarana arvelevõtmise alampiir on 50 000 eurot (ilma käibemaksuta). Kaitseministeerium võib raamatupidamise sise-eeskirjas kehtestada nende kaitsetstarbeliste varade, sealhulgas varuosade kui oluliste komponentide loetelu, mis võetakse põhivarana arvele maksumusest olenemata.

[RT I, 31.12.2021, 1- jõust. 03.01.2022]

§ 42. Amortisatsiooni arvestus

(1) Materiaalse ja immateriaalse põhivara objektide soetusmaksumus amortiseeritakse üldjuhul kuluks nende hinnangulise kasuliku eluea jooksul. Maad, mälestisi ja muid kultuuriväärtusega asju, mille väärtus aja jooksul ei vähene, keelpille ja avalikes raamatukogudes põhivarana arvelevõetud teavikuid ei amortiseerita. Sisustus- ja kujunduseesmärgil soetatud asju, millel ei ole püsivat väärtust, samuti muuseumi abikogusse arvatud asju, mis kuuluvad teatud aja järel väljavahetamisele, amortiseeritakse nende kasuliku eluea jooksul.

[RT I, 10.12.2013, 1- jõust. 13.12.2013]

(2) Ettepaneku amortisatsiooninormi kehtestamiseks teeb vara tundev spetsialist, lähtudes eeldatavast vara kasulikust elueast. Uute varade puhul võib lähtuda järgmistest vahemikest:

Põhivara liik	Eeldatav kasulik eluiga aastates	Amortisatsiooni norm protsentides
Hooned	20–50 a	2–5%
Rajatised	10–40 a	2,5–10%
Masinad ja seadmed	5–10 a	10–20%
Inventar	2–10 a	10–50%
Arvutustehnika	2–3 a	33–50%
Immateriaalne põhivara	2–20 a	5–50%

(3) Sagedamini ostetavate uute varade amortisatsiooninormid kehtestatakse riigiraamatupidamiskohustuslase sise-eeskirjas (täpse normina, ilma vahemiketä).

(4) Vara amortiseeritakse lineaarsel meetodil, välja arvatud juhtudel, kui mõni muu meetod peegeldab oluliselt objektiivsemalt varast saadava kasu tarbimist. Vara hakatakse amortiseerima alates selle kasutuselevõtmise kuust ning lõpetatakse selle täieliku amortiseerumise või kasutusest eemaldamise kuule eelneval kuul. Kui 100%-liselt amortiseerunud vara on veel kasutuses, kajastatakse nii soetusmaksumust kui ka kogunenud kulumit bilansis seni, kuni vara on lõplikult kasutusest eemaldatud.

(5) Põhivara väärtuse languse korral (osaline või täielik demonteerimine, lammutamine, hävimine, kahjustumine, kadumine) viiakse läbi allahindlus. Varade allahindlust kajastatakse koos amortisatsiooniga. Allahindlused kinnitab riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse tegevjuhtkond põhivara allahindluse aktil. [RT I 2010, 77, 591- jõust. 22.10.2010]

(6) Kui ilmneb, et vara tegelik kasulik tööiga on oluliselt erinev esialgu hinnatust, muudetakse amortisatsiooniperioodi. Selleks hinnatakse vara järelejäänud kasulikku eluiga vähemalt aastainventuuri ajal. Olemasolevate varade eluiga vaadatakse üle investeeingu-(renoveerimis-)plaanide koostamisel ja parenduste (renoveerimissummade) lisamisel põhivara soetusmaksumusele. Amortisatsiooniperioodi muutuse mõju kajastatakse aruandeperioodis ja järgmistes perioodides, mitte tagasiulatuvalt.

(7) Aruandeaasta lõpul hinnatakse mittekasutatava vara tõenäolist neto realiseerimismaksumust ja vara hinnatakse alla, kui bilansiline jääkväärtus on sellest kõrgem.

(8) Kaitseotstarbelist põhivara, mida kasutatakse ainult militaareesmärkidel, hakatakse erandina amortiseerima alates selle soetamise kuust. [RT I, 31.12.2021, 1- jõust. 03.01.2022]

(9) Avaliku sektori üksused, kes rakendavad Eesti finantsaruandluse standardit, ei tee varade väärtuse teste ega kajasta varade väärtuse langust kaetavale väärtusele avaliku teenuse osutamiseks vajalike põhivarade puhul, kui vara väärtus ei ole langenud selle riknemise või muul põhjusel osaliselt või täielikult kasutusest eemaldamise tõttu. [RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(10) Kui ühesuguse hinnangulise kasuliku elueaga kogumisse on liidetud väheväärtuslikud varad, antakse põhivarade inventeerimisel hinnang kogumi olemasolu ja seisukorra kohta üldiselt. Kui kogumisse kuuluvad varaobjektid võeti lisaks üksikult arvele väheväärtuslike varadena, ei ole kogumi korrigeerimine iga väheväärtusliku varaobjekti inventeerimise tulemuse alusel nõutav. [RT I, 21.11.2014, 7- jõust. 24.11.2014]

§ 43. Parendused, remont ja hooldus

(1) Parendustega seotud kulutused lisatakse materiaalse põhivara soetusmaksumusele ainult juhul, kui need vastavad materiaalse põhivara mõistele (RTJ 5 tähenduses) ja vara bilansis kajastamise kriteeriumitele ning kulutuse maksumus on vähemalt § 41 lõikes 1 esitatud põhivara kapitaliseerimise alampiirina (ilma käibemaksuta) sätestatud summa. Jooksva hoolduse ja remondiga kaasnevad kulutused kajastatakse tulemiaruaandes perioodi kuluna. [RTL 2006, 11, 198- jõust. 03.02.2006]

(2) [Kehtetu -RTL 2009, 4, 54- jõust. 17.01.2009]

(3) Kui parendusega kaasnes vara olulise osa väljavahetamine, kantakse väljavahetatud osa hinnanguline esialgne soetusmaksumus ja sellele vastav kogunenud kulum põhivara arvelt maha.

(4) Parenduste lisamisel põhivara soetusmaksumusele hinnatakse võimalikku vara järelejäänud eluea pikenemist ning olulise muutuse korral korrigeeritakse amortisatsiooninormi.

(5) Teede ja trasside parendused võib võtta arvele iga-aastaste ehitustööde kogumitena, kui neil on ühesugune hinnanguline keskmine kasulik eluiga. Vastavat liiki ehitustööde kogum kantakse maha, kui selle jääkväärtus jõuab nullini. [RT I, 05.01.2011, 5- jõust. 08.01.2011]

(6) Kasutusrendile võetud varade korral kajastab rentnik rendiobjektile tehtud rendilepinguga hõlmamata parenduste, remondi ja hoolduse kulutused põhivara soetusena, kui kulutused vastavad materiaalse põhivara mõistele (mitte tulevaste perioodide rendi ettemaksena). Kui rendileandja ei ole avaliku sektori üksus, amortiseerib rentnik vastava põhivara kuludesse rendiperioodi või vara hinnangulise kasuliku eluea jooksul, olenevalt sellest, kumb neist on lühem. Kui rendileandja on avaliku sektori üksus, amortiseerib rentnik vastava põhivara kuludesse vara hinnangulise kasuliku eluea jooksul. Kui rendileandja on avaliku sektori üksus, kelle kaudu vastavad tööd tehakse, kajastab ta enda poolt tehtud töödega seotud kulutused kuludes (mitte põhivara soetusena) ja rentnikult saadud tasu tuludes (mitte saadud tulevaste perioodide rendi ettemaksena). [RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 18.12.2011]

(7) Kaitseotstarbeliste varade parendustööde kapitaliseerimise alampiir on 50 000 eurot (ilma käibemaksuta). [RT I, 31.12.2021, 1- jõust. 03.01.2022]

§ 44. Põhivara müük

(1) Riigiraamatupidamiskohustuslaste üksuste vahelist põhivara müüki, tasuta võõrandamist ja tasuta kasutusse andmist käsitletakse kui siiret, mille puhul antakse üle vara soetusmaksumus ja kulum. Saaja võtab arvele üle antud põhivara soetusmaksumuse ja kulumi.

(2) Põhivara müügi tulemust kajastatakse kontogruppides 3810 kuni 3813 (v.a käesoleva paragrahvi lõikes 1 toodud juhul).

[RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 18.12.2011]

(3) Põhivara tasuta võõrandamist kajastab võõrandaja juhul, kui seda ei saa teise varade kontoklassi ümber liigitada, mitterahalise sihtfinantseerimisena, eemaldades vara bilansist ja kajastades selle jääkväärtuse kontol 450200. Kui mitterahalise sihtfinantseerimise saaja on samas avaliku sektori üksus, võtab ta arvele põhivara ja mitterahalise sihtfinantseerimise kontol 350200 või 257000 põhivara õiglasest väärtuses. Kahe riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse vaheline põhivara tasuta võõrandamine kajastatakse siirdena.

[RT I, 08.12.2017, 1- jõust. 11.12.2017]

(4) Põhivara tasuta kasutusse andmist kajastatakse juhul, kui vara anti tasuta kasutusse perioodiks, mis ületab 75% vara järelejäänud kasulikust elueast, mitterahalise sihtfinantseerimisena. Põhivara tasuta kasutusse andja eemaldab vara bilansist ja kajastab selle jääkväärtuse kontol 450200 ning peab vara kohta edaspidi arvestust bilansiväliselt. Kui põhivara tasuta kasutusse saaja on samas avaliku sektori üksus, võtab ta arvele põhivara ja saadud sihtfinantseerimise kontol 350200 või 257000 põhivara õiglasest väärtuses. Kahe riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse vaheline põhivara tasuta kasutusse andmine perioodiks, mis ületab 75% vara järelejäänud kasulikust elueast, kajastatakse siirdena.

[RT I, 08.12.2017, 1- jõust. 11.12.2017]

(5) Käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 nimetatud õiglase väärtuse määramisel lähtutakse üldeeskirja § 18 lõigetest 4¹–4⁵. Samasuguseid õiglase väärtuse määramise põhimõtteid kasutatakse ka siis, kui vara saajaks on lisaks § 18 lõike 4¹ punktis 5 loetletud vara saajatele kohaliku omavalitsuse üksus, muu avalik-õiguslik juriidiline isik või riigiraamatupidamiskohustuslase üksus.

[RT I, 10.12.2013, 1- jõust. 13.12.2013]

§ 45. Materiaalse põhivara ümberhindlus

(1) Erandina asendatakse põhivara objekti algne soetusmaksumus ümberhindatud väärtusega juhul, kui objekti õiglane väärtus erineb oluliselt tema bilansilisest jääkmaksumusest, tingituna vähemalt ühest järgmisest asjaolust:

1) põhivara objekt on soetatud 1995. aastal või varem;

2) põhivara objekti tegeliku soetusmaksumuse kohta puuduvad korrektsed andmed, sealhulgas juhul, kui see on avaliku sektori üksusele üle antud ümberkorralduste käigus või omaniku puudumise tõttu, kusjuures saajal puuduvad korrektsed andmed selle soetusmaksumuse kohta või kui see on tingitud varem kehtinud arvestuspõhimõtete erinevusest võrreldes üldeeskirjas esitatud arvestuspõhimõtetega.

[RT I, 13.11.2012, 7- jõust. 16.11.2012]

(2) Juhul kui riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse hinnangul erineb riigiraamatupidamiskohustuslase üksusele kuuluva põhivara mõne objekti bilansiline väärtus ülaltoodud põhjustel oluliselt selle õiglasest väärtusest, viiakse läbi objekti väärtuse hindamine vastava eksperdi poolt (v.a maa ümberhindlus). Eksperdi valiku peab kinnitama riigiraamatupidamiskohustuslase juht. Kui puuduvad usaldusväärsed andmed õiglase väärtuse kohta, ei ole põhivara ümberhindlus lubatud.

(3) Maad on lubatud hinnata ümber ümberhindluse läbiviimise ajal kehtinud maa maksustamishinna alusel.

[RT I 2010, 77, 591- jõust. 22.10.2010]

(4) Ümberhindatud väärtust loetakse uueks soetusmaksumuseks ning senine soetusmaksumus ja akumuleeritud kulum elimineeritakse, kasutades vastaskontodena kontogrupi 2904 kontosid. Riigiraamatupidamiskohustuslase netoümberhindlus kuulub aruandeperioodi lõpul üleandmisele Rahandusministeeriumi bilanssi, kes võtab selle esialgu samuti arvele kontogrupis 2904. Perioodi lõpus sulgeb Rahandusministeerium nimetatud kontogrupi kõik kontod kontole Kogunenud üle- või puudujääk (298000).

(5) Materiaalse põhivara ümberhindlust on lubatud läbi viia ainult üks kord.

(6) Põhivara ümberhindlust on lubatud läbi viia üldjuhul kuni 31.12.2005. Kui see jäi teatud põhjustel selleks kuupäevaks läbi viimata, tuleb seda teha esimesel võimalusel järgmistel perioodidel.

[RTL 2006, 85, 1547- jõust. 08.12.2006]

(7) Põhivara ümberhindlusena võetakse olenemata tähtjast arvele peremehetuks tunnistatud vara ja maakatastrisse kantud maad, mida ei ole ükski avaliku sektori üksus varem bilansis arvele võtnud.

[RTL 2006, 85, 1547- jõust. 08.12.2006]

§ 46. Põhivara mahakandmine

(1) Põhivara kantakse maha (bilansist välja), kui vara enam ei eksisteeri (on hävitatud või hävinud, kadunud vms) või põhivara mahakandmise otsuse alusel enne selle utiliseerimist või hävitamist. Põhivara mahakandmine toimub kooskõlas «Riigivaraseadusega».

(2) Vara mahakandmisel kantakse põhivara jääkmaksumus kuluks amortisatsioonina (kontorühm 611 või 613).

§ 47. Bioloogiliste varade arvestus

(1) Bioloogiliste varade kajastamisel lähtutakse RTJ 7 kirjeldatud põhimõtetest.

(2) Bioloogilised varad võetakse bilanssi kontorühma 157 arvele, kui nende soetusmaksumus on alates § 41 lõikes 1 esitatud põhivara kapitaliseerimise alampiirist (ilma käibemaksuta). Kogumina soetatud bioloogilised varad (kogumi liikmete olemus ja kasutamise eesmärk on ühesugune) võib arvele võtta ühe tervikuna, kui kogumi väärtus tervikuna on alates ülaltoodud piirist.
[RTL 2004, 104, 1685- jõust. 06.08.2004]

(3) Bioloogilisi varasid hinnatakse aastaaruande koostamise kuupäeva seisuga ümber õiglasesse väärtusesse ainult juhul, kui õiglase väärtuse hindamiseks on võimalik kasutada usaldusväärseid meetodeid. Kui õiglase väärtuse hindamine ei ole võimalik, kuna neid ei kasvatata müügiks, kajastatakse neid soetusmaksumuses, millest on maha arvatud kulum ja allahindlused. Niisugustele bioloogilistele varadele määratakse amortisatsiooninorm. Kui bioloogiliste varade soetusmaksumus ei ole teada ning nende õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärset hinnata, kajastatakse neid nullväärtuses.

(4) [Kehtetu -RT I 2010, 77, 591- jõust. 22.10.2010]

(5) Õiglase väärtuse meetodil arvestatud bioloogiliste varade väärtuse muutus kajastatakse kontogrupis 3826. Soetusmaksumuse meetodil kajastatud bioloogiliste varade amortisatsioon ja allahindlus kajastatakse kontorühmas 614. Bioloogiliste varade müügi korral kajastatakse tulemt kontogrupis 3814.
[RT I, 08.12.2017, 1- jõust. 11.12.2017]

(6) Maavarade ja muude mittearendatavate bioloogiliste ressursside kohta puudub usaldusväärne hinnang varade õiglase väärtuse osas ja seetõttu kajastatakse selliseid varasid bilansiväliselt (konto 912000).

(7) Riigimetsa õiglase väärtuse hindamisel lähtutakse üldeeskirja lisast 8.
[RT I, 05.01.2011, 5- jõust. 08.01.2011]

10. peatükk KOHUSTISED JA NETOVARA

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

§ 48. Kohustised ja saadud ettemaksed

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(1) Kohustiste kajastamisel lähtutakse RTJ 3, RTJ 8 ja RTJ 9 kirjeldatud põhimõtetest.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(2) Kohustiste kajastamisel peetakse kinni tekkepõhisuse printsiibist, mille järgi kõik aruandeperioodil tekkinud kohustised kajastatakse aruandeperioodi bilansis. Juhul kui aruande koostamise ajaks puudub arve, kajastatakse see bilansis viitvõlgade grupis 2032.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(3) Ettemaksena saadud tulud võetakse esmalt arvele kohustisena kontogrupis 2039 ning kantakse tuludesse olenevalt perioodist, mille eest tulu saadi. Erandina võib tulevaste perioodide tulud summas alla § 41 lõikes 1 esitatud põhivara kapitaliseerimise alampiiri kanda koheselt tuluks ilma neid tekkepõhistele perioodidele jaotamata. Avaliku sektori sisese tehingu korral lepivad pooled kajatamise viisi eelnevalt omavahel kokku.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(4) Bilansis kajastatakse laenukohustisi tulenevalt nende järelejäänud tähtajast lühi- ja pikaajaliste osadena vastavalt kontorühmades 208 ja 258. Laenukohustisena kajastatakse bilansis kõik finantseerimistegevuse tulemusena tekkinud võlakohustised, millega kaasneb intressikulu või muu sellelaadne kulu.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(5) Laenukohustiste kajastamisel lähtutakse korrigeeritud soetusmaksumuse meetodist. Kui tehingukulud ei ole olulised ning lepingujärgne intressimäär ei erine oluliselt efektiivsest intressimäärast, võib laenukohustiste arvestuses kasutada lepingujärgset intressimäära ning kanda tehingukulud kohe intressikulusse (kontorühm 650).
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(6) Kui avaliku sektori üksus omab faktooringkohustist, millega kaasneb intressimakse faktoorigile (nõude ostjale), kajastab ta regressiõigusega faktooringkohustise tehingupartnerina nõude müüjat (faktooringu klienti) ning regressiõigusega faktooringkohustise tehingupartnerina faktoori (nõude ostjat).
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(7) Eraldised võetakse arvele lühi- ja pikaajalise osana, lähtudes hinnangust nende realiseerumise tähtsusele, kontorühmades 206 ja 256. Pikaajalised eraldised kajastatakse diskonteerituna määraga 4% aastas. Eraldiste moodustamist kajastatakse samaaegselt kuludes (eraldiste vähenemist kulude vähenemisena).
[RT I, 21.11.2014, 7- jõust. 24.11.2014]

(8) Aruandeaasta lõpu seisuga hinnatakse pensionieraldisi bilansipäevaks välja teenitud, kuid välja maksmata pensionisuurenduste, ametipensionide ja muude pikaajaliste tööga seotud hüvitiste kohta töötajatele ja nende pereliikmetele. Pensionieraldiste arvestamiseks kasutatakse proportsionaalse osa krediteerimise meetodit, mille kohaselt tekitab iga hüvitise määramise aluseks olev tööalase teenistuse periood lisäühiku hüvitise saamiseks.
[RT I, 08.12.2017, 1- jõust. 11.12.2017]

(8¹) Kui õigusaktide kohaselt kestab periood, mil töötajal on võimalik välja teenida lisäühikuid pensionisuurenduse, ametipensioni või muu pikaajalise tööga seotud hüvitise saamiseks, kajastatakse pensionieraldised selle riigiraamatupidamiskohustuslase bilansis, kelle juures töötaja töötab. Kui pensionisuurenduse, ametipensioni või muu pikaajalise tööga seotud hüvitise väljateenimise periood lõpeb, sealhulgas kui töötaja jäi pensionile või kui õigusaktide alusel lõpetati teatud töötajate grupile hüvitiste väljateenimine, antakse pensionieraldised siirdena üle ja kajastatakse edaspidi selle asutuse bilansis, kes neid välja maksab.
[RT I, 08.12.2017, 1- jõust. 11.12.2017]

(9) Pikaajalised intressi mittekanvad kohustised kajastatakse nüüdisväärtuses, kasutades diskontomäära 4% aastas. Intressikulu kajastatakse sel juhul kontol 650800.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(10) Rentide klassifitseerimisel kapitali- ja kasutusrentideks loevad avaliku sektori üksused, kelle põhieesmärgiks ei ole omanikule kasumi teenimine, kapitalirendile viitavaks kriteeriumiks ka vastavuses IPSAS 13 (*Leases*) §-ga 15 olukordi, kus renditavat vara pole võimalik kergesti asendada teise varaga.
[RTL 2009, 4, 54- jõust. 17.01.2009]

(10¹) Kui rendileping sõlmitakse ühisesse konsolideerimisgruppi kuuluvate üksuste vahel, siis klassifitseeritakse rendileping arvestuse lihtsustamise eesmärgil kasutusrendiks.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(10²) [Kehtetu -RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(11) Avaliku sektori üksused, kelle põhieesmärgiks ei ole omanikule kasumi teenimine, kajastavad pikaajalisi koostöölepinguid, mille kohaselt kasumi teenimise eesmärgil tegutsev lepingupartner osutab infrastruktuuri objekti kasutades avalikke teenuseid (sh vastava infrastruktuuri objekti opereerimise ja korrashoiuga seotud teenuseid), kusjuures avaliku sektori üksus, kelle põhieesmärgiks ei ole omanikule kasumi teenimine, kontrollib või reguleerib, milliseid avalikke teenuseid, kellele ja millise hinnaga lepingupartner osutab ning omab lepinguperioodi lõppedes kontrolli infrastruktuuri objekti üle kas läbi omandiõiguse, soodusostuõiguse või muul moel (edaspidi nimetatud *teenuste kontsessioonikokkulepe*), järgmiselt:

1) teenuste kontsessioonikokkuleppe infrastruktuuri objekt võetakse arvele materiaalse põhivarana selle soetusmaksumuses, milleks loetakse infrastruktuuri objekti ehitus- või rekonstrueerimistööde õiglane väärtus või vastavate tööde eest tasutavate maksete nüüdisväärtus, sõltuvalt sellest, kumb neist on madalam, kajastades selle samaaegselt finantskohustisena kontodel 208600 ja 258600;

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

2) arvele võetud infrastruktuuri objektile rakendatakse materiaalse põhivara arvestuse reegleid;

3) lepingupartneritele tehtavad maksed avalike teenuste osutamise eest jaotatakse finantskohustise eest tasumiseks, infrastruktuuri objekti kasutamise eest (sh opereerimise ja korrashoiuga seotud teenused) tasutavateks kuludeks (kontoklass 55), intressikuludeks finantskohustistelt (konto 650600) ja käibemaksukuludeks (kontorühm 601) või sisendkäibemaksuks (konto 103701);

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

4) kui maksete jaotus komponentideks ei ole lepingupartnerite vahel avalikustatud, koostatakse maksete jaotuse analüüs, milles lähtutakse tegevjuhtkonna hinnangust turutingimuste kohta ehitus- või rekonstrueerimistööde maksumuse, opereerimise ja korrashoiuga seotud teenuste maksumuse ning intressimäära osas.

[RTL 2009, 22, 279- jõust. 13.03.2009]

(12) Kui valitaval ametnikul ja kõrgemal riigiteenijal on töösuhte lõppemisel õigus saada ühekordset hüvitist, moodustatakse selleks eraldi proportsionaalse osa krediteerimise meetodil alates ametniku ametisse nimetamise aastast kuni hüvitise väljateenimiseks kehtestatud esimese ametisuhte perioodi aastani. Kui ametnik jätkab

samal ametikohal ka järgmist ametiaega, tehakse täiendav diskonteerimine, arvestades väljamakse toimumise momendiks järgmise ametiaja lõppemise aasta.
[RT I, 13.11.2012, 7- jõust. 16.11.2012]

§ 49. Netovara reservid

(1) Muutusi netovara reservides kajastatakse ümberklassifitseerimisena ühelt netovara kirjelt teisele (peamiselt reservi ja akumulieeritud tulemi vahel). Seetõttu kajastatakse tehinguid, millega kaasneb reserve muutmise, aruandeperioodi jooksul tavapäraselt, sealhulgas tulude ja kulude kontodel, kui tehingu tulemusena muutus aruandeperioodi tulemi. Hiljemalt aruandeperioodi lõpul koostatakse arvestused, mille alusel korrigeeritakse reserve ja akumulieeritud tulemit nende tehingute alusel, mille korral oli ühtlasi nõutav reserve suurenemine või vähenemine. Aastaaruande kinnitamisel või peale aastaaruande kinnitamist otsustatud vastava aasta aruandeperioodi tulemit reservidesse suunatava osa jaotamine kajastatakse järgmisel aruandeaastal.
[RTL 2007, 79, 1368- jõust. 29.10.2007]

(2) Riigi netovara reservid kajastatakse Rahandusministeeriumi bilansis. Seetõttu koostab Rahandusministeerium reserve moodustamise ja kulutamise arvestused, võttes arvesse ka teistelt riigiraamatupidamiskohustuslastelt riigikassasse laekunud tulud, mis kuuluvad kandmisele reservidesse, ja riigikassast tasutud kulud, mis kuuluvad katmisele reserve arvel, jaotades vastava aruandeperioodi tulemi sama aruandeperioodi aruandes reservidesse.
[RTL 2007, 79, 1368- jõust. 29.10.2007]

§ 49¹. Informatsioon seotud isikutega tehtud tehingute kohta

(1) Aastaaruandes avaldatakse informatsioon järgmiste isikutega (edaspidi *seotud isikud*) tehtud tehingute kohta, mis ei vasta õigusaktidele või raamatupidamiskohustuslase sisedokumentide üldistele nõuetele või turutingimustele:

- 1) raamatupidamise sise-eeskirjas määratud kõrgema juhtorgani ja tegevjuhtkonna liikmed ja nende pereliikmed, kelleks loetakse vähemalt abikaasa, elukaaslane ja laps;
- 2) sihtasutused, mittetulundusühingud ja äriühingud, kelle üle punktis 1 nimetatud isikutel üksi või koos pereliikmetega on valitsev või oluline mõju.

(2) Aastaaruandes avaldatakse informatsioon aruandekohustuslase olulise mõju all olevate sihtasutuste, mittetulundusühingute ja äriühingutega, kes ei ole avaliku sektori üksused, tehtud tehingute kohta.

(3) Aastaaruandes avaldamisele kuuluvate tehingute saldod esitatakse saldoandmikes:

- 1) käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud isikute korral tehingupartneri koodiga 800601;
- 2) käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud isikute korral tehingupartneri koodiga 800301 või 800501;
- 3) käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud isikute korral tehingupartneri koodidega, mis algavad numbritega 0 kuni 6 ja mille neljas number on 6 või 7.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel avaldamisele kuuluvate tehingutega seotud raamatupidamise algdokumentide menetlemisel esitavad dokumentide koostajad, kooskõlastajad ja kinnitajad vastavalt neile teadaolevatele andmetele dokumentidel vastavasisulise kommentaari. Kommentaariga dokument esitatakse raamatupidamisüksusele, kes selle alusel kajastab tehingu lõike 3 punktis 1 või 2 toodud seotud isiku tehingupartneri koodiga.

(5) Aastaaruandes avaldatakse seotud isikutega tehtud tehingute informatsioon käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 toodud seotud isikute gruppide kaupa järgmiste tehinguliikide lõikes:

- 1) tööjõukulu, sh erisoodustuste ja maksukulu;
- 2) toetuste andmine ja saamine;
- 3) kaupade ja teenuste ost-müük;
- 4) laenu andmine ja saamine;
- 5) garantiide ja tagatiste andmine ja saamine;
- 6) muud tehingud.

(6) Aastaaruandes tuuakse eraldi välja seotud isikute gruppidega tehtud tehingute varade ja kohustiste saldod ning tulud ja kulud. Nimetatud informatsioon peab vastama saldoandmikes seotud isikute tehingupartnerite koodidega kajastatud saldodele.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

11. peatükk VARADE JA KOHUSTISTE INVENTEERIMISE JA HINDAMISE KORD

§ 50. Töökorraldus ja dokumentatsioon

(1) Raha jääki bilansis võrreldakse pangaväljavõtte või kassaraamatu saldoga igapäevaselt pärast raha liikumise kohta raamatupidamiskirjendite tegemist.
[RT I, 22.12.2015, 21- jõust. 25.12.2015]

(2) Vähemalt üks kord aastas viiakse läbi riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse kõigi oluliste varade ja kohustiste põhjalik inventuur (aastainventuur). Aastainventuuride hajutamiseks korraldatakse neid kas aruandeaasta lõpu seisuga või kuni kaks kuud enne aruandeaasta lõppu varade ja kohustiste gruppide kaupa, näiteks:

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

- 1) varude inventuur;
  - 2) materiaalse põhivara ja kinnisvarainvesteeringute inventuur;
  - 3) nõuete analüütiliste nimekirjade inventuur ja oluliste nõuete kohta kinnituskirjade saatmine;
  - 4) kohustiste analüütiliste nimekirjade inventuur ja oluliste kohustiste kohta kinnituskirjade saatmine;
- [RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]
- 5) sularahakassade inventuur;
  - 6) pankadele kinnituskirjade saatmine pangakontode saldode ning pankadega sõlmitud tehingute kinnitamiseks;
  - 7) finantsinvesteeringute inventuur ja olulistele tehingupartneritele kinnituskirjade saatmine;
  - 8) avaliku sektori saldoandmikke esitavate üksuste omavaheline saldode võrdlemine;
  - 9) muude varade inventuur.

(3) Inventuurid lõpetatakse tähtaegadel, mis võimaldavad aastaaruande koostamist nõutud tähtajaks. Riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse tegevjuhtkond määrab varude, materiaalse põhivara ja kinnisvarainvesteeringute aastainventuuri läbiviijad, sh inventuuri läbiviimise eest vastutava(d) isiku(d). Varude ja materiaalse põhivara inventuurikomisjonid koosnevad vähemalt 2 liikmest, kellest kumbki ei ole inventeeritavate varade eest vastutav isik. Vastutav isik osaleb inventuurikomisjoni töös selgituste andjana. Aastainventuuri läbiviimist tõendava dokumentatsiooni allkirjastavad nii komisjoni liikmed kui ka varade eest vastutav isik.

(4) Otsuse selle kohta, milliste nõuete ja kohustiste kohta saadetakse tehingupartneritele kinnituskirjad, teeb riigiraamatupidamiskohustuslase pearaamatupidaja.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(5) Saldoandmikke esitavate avaliku sektori üksuste (vt üldeeskirja § 7 lg 3) vahel ei saadeta kirjalikke kinnituskirju, vaid vahetatakse saldode ja käivete informatsiooni e-posti teel. Valitseva mõju all oleva üksusega võrdluse käigus selgunud realiseerumata kasumite ja kahjumite olemasolu korral võetakse need arvesse kapitaliosaluse meetodil. Riigiraamatupidamiskohustuslase ja kohaliku omavalitsuse üksuse piires kehtestatakse sise-eeskirjaga arvestuspõhimõtted, mis välistavad realiseerumata kasumite ja kahjumite tekkimise riigiraamatupidamiskohustuslase ja kohaliku omavalitsuse üksuse sisestest tehingutest.

(6) Aastainventuuri läbiviimist tõendavaks dokumentatsiooniks on saldokinnituskirjad, pangakonto väljavõtted, inventeerimise aktid või muud dokumendid, mis tõendavad vara või kohustiste kajastamise korrektsust. Nimetatud dokumentatsioon säilitatakse kui majandustehingute algdokumentatsioon «Raamatupidamise seaduses» sätestatud korras.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(7) Teavikuid ning muuseumis arvele võetud kultuuriväärtusega asju ja muuseumi abikogusse arvatud asju on lubatud inventeerida kord viie aasta jooksul. Inventuuride läbiviimise tavapärasest erinev regulaarsus sätestatakse riigi raamatupidamiskohustuslase raamatupidamise sise-eeskirjades koos põhjendusega.

[RT I, 10.12.2013, 1- jõust. 13.12.2013]

(8) Kaitseväes hajutatakse ladudes olevate varude ja materiaalse põhivara aastainventuurid tervele aastale eelnevalt kinnitatud graafiku alusel. Inventuuride läbiviimiseks kehtestatakse eraldi kord, milles sätestatakse korralduslikud toimingud, varude ja varade hindamismeetodid ja koostatavad dokumendid. Vastav kord kooskõlastatakse riigiraamatupidamiskohustuslase tegevjuhtkonna poolt.

[RTL 2010, 2, 24- jõust. 11.01.2010]

(9) Riigimetsa Majandamise Keskuse poolt majandatavat metsa inventeeritakse selleks ettenähtud korra alusel aastaringelt arvestusega, et inventeerimisandmed metsa koguste ja seisukorra kohta ei oleks vanemad kui kümme aastat.

[RT I 2010, 77, 591- jõust. 22.10.2010]

§ 51. Inventeerimise ajaline jaotus

(1) Varade ja kohustiste inventeerimise läbiviimise ajalised nõuded on alljärgnevad:

Inventeeritav vara / kohustis	Inventuuri läbiviimise sagedus ja ulatus
Sularaha ja pangakontod	Igapäevane saldode võrdlemine kassaraamatu ja pangakonto väljavõttega; sularahakassa ootamatu kontroll vähemalt kaks korda aastas ja inventuur aasta lõpus.
Maksunõuded ja -kohustised	Bilansisaldode võrdlus maksuameti kontokaartidega e-maksuameti infosüsteemist iga kvartali lõpus.
Muud nõuded ja ettemaksud	Igakuiselt allregistrite võrdlus bilansisaldodega, iga kvartali lõpus aegunud nõuete allahindlused; aasta lõpu seisuga või kuni kaks kuud enne aruandeaasta lõppu saldokinnituskirjad olulistelt deebitoridelt, hinnang lootusetute nõuete mahakandmiseks.
Finantsinvesteeringud	Igakuiselt allregistrite võrdlus bilansisaldodega, ümberhindlused õiglasele väärtusele, intressiarvestus; aasta lõpu seisuga saldokinnituskirjad või saldo võrdlused oluliste investeeringute kohta, hinnangud allahindluse või selle tühistamise kohta.
Varud	Füüsiline inventuur üks kord aastas aruandeaasta lõpu seisuga või kuni kaks kuud enne aruandeaasta lõppu, hinnang väheliikuvate varude allahindluse või selle tühistamise kohta.
Materiaalne ja immateriaalne põhivara, kinnisvarainvesteeringud	Füüsiline inventuur üks kord aastas aruandeaasta lõpu seisuga või kuni kaks kuud enne aruandeaasta lõppu, hinnang järelejäänud eluea kohta, hinnang varade täiendavaks allahindluseks või selle tühistamiseks, kui varade kaetav väärtus on langenud allapoole nende bilansilisest jääkmaksumusest või tõusnud peale varasemat allahindlust.
Muud varad	Inventuur üks kord aastas aruandeaasta lõpu seisuga või kuni kaks kuud enne aruandeaasta lõppu, kasutades sobivaid meetodeid, mis kinnitaksid vara olemasolu ning bilansis kajastatud väärtuse õigsust, ümberhindlus õiglasele väärtusele või hinnang allahindluse või selle tühistamise kohta.
Kohustised ja saadud ettemaksud	Igakuiselt allregistrite võrdlus bilansisaldodega; aasta lõpu seisuga või kuni kaks kuud enne aruandeaasta lõppu saldokinnituskirjad olulistelt kreditoridelt, hinnang eraldiste moodustamise vajaduse ja eraldiste suuruse kohta.
Saldoandmike esitavate avaliku sektori üksuste omavahelised saldod	Kvartaalne võrdlus saldoandmike infosüsteemi päringute alusel, vajadusel täiendavalt e-posti teel omavahelise kirjavahetuse alusel; üks kuu peale aasta lõppu aasta lõpu seisuga sihtfinantseerimisega seotud nõuete ja kohustuste täiendav võrdlemine teatise alusel vastavalt üldeeskirja § 25 lõikele 7.

[RT I, 08.12.2017, 1- jõust. 11.12.2017]

(2) Maksu- ja Tolliamet võib saata saldokinnituskirju maksude, lõivude ja trahvidega seotud nõuete ning kohustiste kohta (kontorühmad 102, 152, 200, 253, kontogrupid 1037, 2030, välja arvatud saldod avaliku sektori üksustega) seisuga kuni üks kuu enne aruandeaasta lõppu.

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(3) Saadud ja antud ettemaksud ning lõpetamata ehitused ja etapiviisilised soetused, välja arvatud lõikes 2 määratud ettemaksud, inventeeritakse aruandeaasta lõpu seisuga.

[RT I, 31.12.2021, 1- jõust. 03.01.2022]

§ 52. Inventeerimise ja hindamise protseduurid

(1) Sularaha inventuuri käigus:

1) loetakse üle kassas asuv sularaha ja tulemused dokumenteeritakse sularaha inventuuri aktiga, mis allkirjastatakse inventuuri osaliste poolt ning edastatakse raamatupidamisüksusele;

2) raamatupidamisüksuses kontrollitakse sularaha inventuuriakti vastavust raamatupidamises kajastuva sularaha saldoga, inventuuriakt kinnitatakse raamatupidamise esindaja poolt allkirja ja võrdlusküüpäeva lisamisega; puudujäägid kajastatakse kuni nende hüvitamiseni kontrol 103690; ülejäägid kantakse tuludesse (388890).

(2) Pangakontode kontrollimisel:

- 1) võrreldakse igapäevaselt pärast pangakontodel toimunud liikumiste kajastamist raha bilansilise jäägi ja pangaväljavõtte saldode vastavust;
  - 2) otsustab Rahandusministeeriumi riigikassa osakond või riigiraamatupidamiskohustuslase pearaamatupidaja juhul, kui riigiraamatupidamiskohustuslase üksusel on krediidi- või finantseerimisasutuses oma arveldus- või maksekonto, kas aasta lõpu seisuga saldo kinnitamiseks saata finantsinstitutsioonile täiendavalt järelepärimine saldojääkide kinnitamiseks või piisab saldo kinnitamiseks arveldus- või maksekonto väljavõttest.
- [RT I, 22.12.2015, 21- jõust. 25.12.2015]

(3) Finantsinvesteeringute hindamisel ja inventeerimisel viiakse läbi:

- 1) hindamine õiglasele väärtusele või intresside arvestus sõltuvalt investeeringu liigist;
  - 2) lühi- ja pikaajaliste finantsinvesteeringute korrektne klassifitseerimine aruandeperioodi lõpu seisuga;
  - 3) välisvaluutas fikseeritud investeeringute ümberhindlus bilansipäeval kehtiva Euroopa Keskpanka valuutakursi alusel;
- [RT I 2010, 77, 591- jõust. 01.01.2011 - kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 2011. a 1. jaanuaril ja hiljem]
- 4) aasta lõpu seisuga kinnituskirjade saatmine olulistele tehingupartneritele.

(4) Nõuete ja tehtud ettemaksete inventeerimisel viiakse läbi:

- 1) nõuete periodiseerimine arvestades tekkepõhisuse printsiipi;
  - 2) nõuete laekumise tõenäosuse hindamine ja vajadusel allahindluse kajastamine;
  - 3) välisvaluutas fikseeritud nõuete (välja arvatud ettemaksed) ümberhindlus bilansipäeval kehtiva Euroopa Keskpanka valuutakursi alusel;
- [RT I 2010, 77, 591- jõust. 01.01.2011 - kohaldatakse aruandeperioodidele, mis algavad 2011. a 1. jaanuaril ja hiljem]
- 4) nõuete klassifitseerimine lühi- ja pikaajalisteks;
  - 5) intressikandvate nõuete tekkepõhine intressiarvestus;
  - 6) saldokinnituste saatmine ja saabunud vastuste võrdlus raamatupidamise andmetega; saldokinnituste saatmisel näidatakse saldokinnitusel nõuete nominaalsummasid, millest ei ole maha arvatud ebatõenäoliselt laekuvaid summasid ega diskonteeritud intressi, samuti näidatakse bilansivälised trahvi- ja viivisenõuded nende olemasolul.

(5) Varude inventeerimisel järgitakse alljärgnevat nõudeid:

- 1) varud paigutatakse nii, et neid oleks võimalik loendada;
- 2) varude liikumine toimub inventuurikomisjoni juuresolekul ja sellekohane dokumentatsioon hoitakse inventuuri ajal eraldi;
- 3) paberkaardil lugemislehtede korral ei kajastata ettetäidetud lugemislehtedel koguseid ega summasid, vaid need kannab komisjon lugemislehtedele ülelugemise käigus;
- 4) loetud ühikud või toodete grupid märgistatakse topeltlugemise vältimiseks;
- 5) erinevuste korral ja allahindluse vajaduse ilmnemisel koostatakse puudu- ja ülejääkide ning allahindluse akt(id);
- 6) üle- ja puudujääkide kohta lisatakse lõppaktile seletuskiri ning süüdlaste olemasolul nõutakse puudujäägid neilt sisse;
- 7) dokumendid dateeritakse ja allkirjastatakse lugejate ja materiaalselt vastutava isiku poolt;
- 8) allkirjastatud aktide põhjal tehakse raamatupidamisüksuses vajadusel korrektureid raamatupidamise andmetesse; leitud puudujäägid kantakse kuluks või võetakse kuni tasumiseni arvele (konto 103690); ülejäägid võetakse arvele (õiglasema hinnangu puudumisel nullväärtuses).

(6) Materiaalse põhivara ja kinnisvarainvesteeringute füüsiline inventuur toimub sarnaselt varude inventuurile, kuid ettetäidetud lugemislehtedel kajastatakse kogused ja maksumused ning andmed varade järelejäänud amortisatsiooniperioodi kohta. Lisaks tehakse inventuuri läbiviimisel järgmised toimingud:

- 1) hinnatakse varade ümberhindluse teostamise vajadust (vt üldeeskirja §-d 39, 45);
- 2) inventuuri lõppaktis tuuakse eraldi välja kasutuskõlbmatu (nii füüsiliselt kui moraalselt amortiseerunud) ja kasutuses mitteolev vara ja hinnatakse selle võimalikku netorealiseerimismaksumust;
- 3) veendutakse varade amortisatsioonimäärade õigsuses;
- 4) lugemislehtedes toodud märkuste põhjal koostatakse varade mahakandmise, allahindluse ja ümberhindluse aktid, mille põhjal koostab raamatupidamisüksus kinnisvarainvesteeringute ja materiaalse põhivara korrigeerimiskanded.

(7) Kohustiste ja saadud ettemaksete inventeerimisel tehakse järgmised toimingud:

- [RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]
- 1) kohustiste periodiseerimine arvestades tekkepõhisuse printsiipi;
- [RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]
- 2) välisvaluutas fikseeritud kohustiste (v.a ettemaksed) ümberhindlus bilansipäeval kehtiva Euroopa Keskpanka valuutakursi alusel;
- [RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]
- 3) kohustiste klassifitseerimine lühi- ja pikaajalisteks;
- [RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

- 4) intressikandvate kohustiste tekkepõhine intressiarvestus;
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]
- 5) maksukohustiste võrdlemine Maksuameti väljavõtetega;
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]
- 6) saldokinnituste saatmine ja saabunud vastuste võrdlus raamatupidamise andmetega;
- 7) eraldiste ja potentsiaalsete kohustiste hindamine ja arvelevõtmine.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(8) Saldoandmikke esitavad avaliku sektori üksused võrdlevad iga kvartali lõpu seisuga omavahelisi saldosisid. Selleks kasutatakse pärast saldoandmiku esitamist saldoandmike infosüsteemi saldode võrdlemise ja ridade võrdlemise päringuid. Vahede korral peetakse e-posti teel kirjavahetust kuni vahede likvideerimiseni. Erimeelsuse korral teatatakse sellest Riigi Tugiteenuste Keskusele. Riigi Tugiteenuste Keskuse pakutava lahenduse alusel vahe parandatakse. Vahesid, mille suurus on väiksem kui 1000 eurot, ei pea parandama, välja arvatud juhul, kui vahed on ühe ja sama konsolideerimisgrupi sisesed. Niisugustes konsolideerimisgruppides võib konsolideeriv üksus kehtestada 1000 eurost väiksema lubatud vahe piirmäära.
[RT I, 11.03.2020, 1- jõust. 14.03.2020]

(9) [Kehtetu - RT I, 31.12.2021, 1- jõust. 03.01.2022]

§ 53. Konsolideerimise protseduurid

(1) Saldoandmike sisestajad kontrollivad oma saldoandmiku saldode vastavust teiste avaliku sektori üksuste saldodega. Kontrolli läbiviimine toimub vastava päringuga Rahandusministeeriumi saldoandmike infosüsteemist. Erinevuste esinemisel on saldoandmiku sisestaja kohustatud võtma ühendust vastavate üksustega, kellega selgitatakse erinevuste põhjused ja lepitakse kokku paranduse sisseviimine.

(2) Kui konsolideeriva üksuse konsolideerimisgrupi piires esineb niisuguseid konsolideeritavate üksuste vahelisi saldosisid, mille elimineerimiseks või õiglaseks kajastamiseks konsolideeritud aruandes on vaja veel teatud lisakandeid, võimaldatakse neid sisestada täiendava konsolideerimisgrupi saldoandmikuna.

(3) Pärast seda, kui konsolideerimisgrupi kõikide üksuste andmed on sisestatud, kontrollib konsolideerija veelkord oma valitsemisala kõikide saldode vastavust teiste avaliku sektori üksuste saldodega. Kontrolli läbiviimine toimub vastava päringuga Rahandusministeeriumi saldoandmike infosüsteemist. Erinevuste esinemisel on konsolideerija kohustatud võtma ühendust vastavate üksustega, kellega selgitatakse erinevuste põhjused ja lepitakse kokku paranduse sisseviimine.

(4) Kui kõik erinevused on parandatud, võtab konsolideerija saldoandmike infosüsteemist oma konsolideerimisgrupi üksuste andmed osaluste korrigeerimiseks ning teeb konsolideerija saldoandmikulis või täiendavas konsolideerimisgrupi saldoandmikulis vastavad kanded. Konsolideerija võib oma valitsemisala saldoandmike lukustamiseks need seejärel märkida staatusesse „Korras”.
[RT I, 10.12.2013, 1- jõust. 13.12.2013]

(5) 31. märtsiks kajastavad riigiraamatupidamiskohustuslaste üksused aasta lõpu seisuga tekkinud tulemi üleandmise Rahandusministeeriumile vastavalt üldeeskirja § 17 lõikele 7. Kokkuleppel Riigi Tugiteenuste Keskusega võib seda teha hiljem. Riigi Tugiteenuste Keskus teeb seejärel vastukanded Rahandusministeeriumi saldoandmikulis.
[RT I, 10.12.2013, 1- jõust. 13.12.2013]

(6) Riigi Tugiteenuste Keskus lukustab 8. tööpäeval pärast saldoandmike esitamise tähtaega või aasta kohta esitatud saldoandmike korral 1. aprillil saldoandmikud kasutajate eest, viies need staatusesse „Lõplik”. Riigi Tugiteenuste Keskus viib seejärel saldoandmikesse muudatusi kooskõlastatult saldoandmike esitajatega ning teeb täiendavaid konsolideerimiskandeid. Riigi majandusaasta koondaruande auditeerimise lõppemisel ei ole saldoandmike parandamine enam lubatud.
[RT I, 10.12.2013, 1- jõust. 13.12.2013]

12. peatükk RAKENDAMINE

§ 54. 2003. aasta lõppbilansi koostamine
[Kehtetu -RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 18.12.2011]

§ 55. Lubatud hälbed 2003. ja 2004. aasta aruandes
[Kehtetu -RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 18.12.2011]

§ 56. Informatsiooni ja andmete avaldamine

(1) Riigi Tugiteenuste Keskus esitab oma veebilehel jooksvat informatsiooni üldeeskirja või selle lisade muudatuste kohta.
[RT I, 10.12.2013, 1- jõust. 13.12.2013]

(2) Riigi Tugiteenuste Keskus avaldab oma veebilehel kontoplaani kasutamise juhendi, raamatupidamiskannete näidised ja muid üldeeskirja rakendamisega seotud dokumente, andmeid ja teadaandeid.
[RT I, 10.12.2013, 1- jõust. 13.12.2013]

§ 57. Varasema õigusakti kehtetuks tunnistamine

[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 58. Määruse rakendamine

[RT I, 13.11.2012, 7- jõust. 16.11.2012]

(1) Käesolev määrus jõustub riigiraamatupidamiskohustuslastele, kohaliku omavalitsuse üksustele, muudele avalik-õiguslikele juriidilistele isikutele (välja arvatud Eesti Pank, Tagatisfond, Liikluskindlustuse Fond ja avalik õiguslikud kutseühendused), riigi valitseva mõju all olevatele sihtasutustele, mittetulundusühingutele ja Riigimetsa Majandamise Keskusele bilansikontode saldode osas alates 31.12.2003 ja ülejäänud osas alates 01.01.2004.

(2) Käesolev määrus jõustub lõikes 1 nimetatata avaliku sektori üksustele bilansikontode saldode osas alates 31.12.2004 ja ülejäänud osas alates 01.01.2005.
[RTL 2004, 104, 1685- jõust. 06.08.2004]

(3) [Kehtetu -RT I, 08.12.2017, 1- jõust. 11.12.2017]

(4) Käesolevas määruse § 48 lõikes 11 sätestatud arvestuspõhimõtteid kohaldatakse aruandeperioodide kohta, mis algavad 2009. aasta 1. jaanuaril või hiljem.
[RTL 2009, 22, 279- jõust. 13.03.2009]

(5) Käesoleva määruse § 22 lõikes 2, § 38 lõikes 6, § 42 lõikes 1 ja § 42 lõikes 8 esitatud arvestuspõhimõtteid ja § 52 lõikes 9 esitatud kontrolli rakendatakse aruandeperioodide kohta, mis algavad 2010. aasta 1. jaanuaril või hiljem.
[RTL 2010, 2, 24- jõust. 11.01.2010]

(6) Materiaalne ja immateriaalne põhivara soetusmaksumusega alla 30 000 krooni kantakse 2010. aasta jooksul bilansist välja, kasutades rahavoo koodi 12 ja kajastades jääkväärtuse amortisatsioonikuluna.
[RTL 2010, 2, 24- jõust. 11.01.2010]

(7) [Kehtetu - RT I, 31.12.2021, 1- jõust. 03.01.2022]

(8) Kuni 2011. aasta 31. detsembrini võib põhivara soetusega kaasnevat käibemaksukulu kajastada kontrol 601000.
[RT I, 15.12.2011, 1- jõust. 18.12.2011]

(9) Avaliku sektori kasumi teenimise eesmärki omavad üksused, kes koostavad raamatupidamisaruandeid Eesti finantsaruandluse standardi kohaselt, viivad kontoklassis 257 kajastatud sihtfinantseerimise kohustised seisuga 2012. aasta 1. jaanuar bilansist välja eelmiste perioodide jaotamata kasumisse (kahjumisse), korrigeerimata varasemate aruandeperioodide kohta koostatud aruandeid.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(10) Avaliku sektori üksused, kes muudavad saadud liitumistasude arvestuspõhimõtteid, lähtudes käesoleva määruse § 41 lõikest 13, viivad kontrol 253800 kajastatud liitumistasude jäägi 2012. aasta jooksul nulli, kajastades liitumistasud jääkmaksumusega alla põhivara soetamise piirmäära eelmiste perioodide jaotamata kasumis või kahjumis ning liitumistasud jääkmaksumusega alates põhivara soetamise piirmäärast põhivara soetusmaksumuse vähenemisena, korrigeerimata varasemate aruandeperioodide kohta koostatud aruandeid.
[RT I, 13.11.2012, 7- jõust. 16.11.2012]

(11) Käesoleva määruse § 48 lõiget 12 kohaldatakse esmakordselt seisuga 31.12.2012, arvestades hüvitised selle seisuga jooksva ametiaja suhtes, korrigeerimata varasemate aruandeperioodide kohta koostatud aruandeid.
[RT I, 13.11.2012, 7- jõust. 16.11.2012]

(12) Käesoleva määruse § 49¹ kohaldatakse aastaaruannete suhtes, mis koostatakse aruandeperioodide kohta, mis algavad 2015. aasta 1. jaanuaril või hiljem.
[RT I, 21.11.2014, 7- jõust. 24.11.2014]

(13) Käesoleva määruse § 25 lõikega 11 kehtestatud arvestuspõhimõtet kohaldatakse aruandeperioodide kohta, mis algavad 2016. aasta 1. jaanuaril või hiljem. Selleks viiakse 31.12.2015 seisuga saldoandmikus saadud tegevustoetuste nõuded ja ettemaksed nullini, korrigeerides nendega kontorühma 352 ning antud tegevustoetuste kohustised ja ettemaksed viiakse nullini, korrigeerides nendega kontorühma 452. Usaldusväärsete andmete

olemasolu korral ja olulisuse printsiibist tulenevalt võib aastaaruande koostamisel tegevustoetuste kajastamise kassapõhist arvestuspõhimõtet rakendada tagasiulatuvalt.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(14) Käesoleva määruse § 11 lõigete 1–3, 5 ja 9–9³, § 31 lõike 8, § 35 lõigete 2–4, § 48 lõigete 10¹ ja 10² ning lisade 7 ja 8 redaktsioone, mis jõustusid 2016. aasta 1. jaanuaril, kohaldatakse aruandeperioodide kohta, mis algavad 2015. aasta 1. jaanuaril või hiljem.
[RT I, 22.12.2015, 21- jõust. 25.12.2015]

(15) Seoses materiaalse ja immateriaalse põhivara, kinnisvarainvesteeringute ja bioloogilise vara soetusmaksumuse piirmäära tõstmisega 5 000 euronit kantakse sellest väiksema soetusmaksumusega varaobjektid hiljemalt 31.12.2016 seisuga bilansist välja, kasutades rahavoo koodi 12 ja kajastades jääkväärtuse amortisatsioonikuluna.
[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

(16) Ühises konsolideerimisgrupis kapitalirendina kajastatud renditehingud arvestatakse seisuga hiljemalt 31.12.2016 ümber kasutusrendiks järgmiselt:

1) rentnik kannab hooned, rajatised ja muud kinnisvaraobjektiga lahutamatu seotud varad soetusmaksumusega alates 5 000 eurost ning kapitalirendikohustise bilansist tagasiulatuvalt välja ning arvestab ümber võrdlusandmed, kajastades tasutud rendimaksud rendikuluna ning eemaldades põhivara kulumit ja intressikulu. Kui rentnik kajastas bilansis remondifondi, arvestab ta selle tagasiulatuvalt rendikuluks. Kui rentnik oli teinud ettemakseid, ajatatakse need rendiperioodi jooksul rendikuluks;

2) rendileandja võtab tagasiulatuvalt, lähtudes rentniku poolt bilansist väljaviidavate hoonete, rajatiste ja muude kinnisvaraobjektiga lahutamatu seotud varade soetusmaksumusest, arvele materiaalse põhivara ja arvestab kulumit alates kapitalirendi alguskuupäevast. Rendileandja muudab tagasiulatuvalt võrdlusandmeid, eemaldades kapitalirendinõude ja intressitulu, asendades need materiaalse põhivara ja selle kulumiga ning kajastades renditasu perioodi rendituluna. Kui rendileandja kajastas bilansis remondifondi, arvestab ta selle tagasiulatuvalt rendituluks. Kui rendileandja oli saanud ettemakseid, ajatatakse need rendiperioodi jooksul rendituluks;

3) kui rahavoo kood on nõutav, kasutatakse ümberarvestuste kajastamisel rahavoo koodi 28;

4) kui rendileandja algne kapitalirendinõue sisaldas ainult maa õiglast väärtust, siis vormistatakse täiendavad dokumendid hoonete, rajatiste ja muude kinnisvaraobjektiga lahutamatu seotud varade mitterahalise sissemakse hindamiseks ja rendileandjale üleandmise kajastamiseks, lähtudes rentniku bilansilisest jääkmaksumusest arvestuspõhimõtte muutmise kuupäeva seisuga. Rendileandja ja rentnik lepivad sel juhul kokku ka kulumit arvestamise perioodi, milleni arvestab kulumit rentnik ja millest alates arvestab kulumit rendileandja.

(17) Kuni 2018. aasta raamatupidamise aastaaruande lõpetamiseni kajastab struktuuritoetuste registris registreeritud toetuste vahendamist rakendusüksus. Rakendusüksus annab 2018. aasta 31. detsembri seisuga nimetatud toetustega seotud rahaliste jääkide ning nõuete, kohustiste ja ettemaksete saldod, mis vastavad struktuuritoetuste registris olevale analüütilisele informatsioonile, raamatupidamise õiendiga üle riigiraamatupidamiskohustuslastele, kelle poliitikavaldkonda projektid kuuluvad. Üleantav netovarade muutus kajastatakse ühtlasi kontorühmas 298 rahavoo koodiga 28.
[RT I, 27.11.2018, 5- jõust. 30.11.2018]

Lisa 1 Kontode koodid

[RT I, 31.12.2021, 1- jõust. 03.01.2022]

Lisa 2 Tehingupartnerite koodid

[RT I, 31.12.2021, 1- jõust. 03.01.2022]

Lisa 3 Tegevusalade koodid

[RT I, 31.12.2021, 1- jõust. 03.01.2022]

Lisa 4 Allikate koodid

[RT I, 31.12.2021, 1- jõust. 03.01.2022]

Lisa 5 Rahavoo kvoodid

[RT I, 28.10.2016, 1- jõust. 31.10.2016]

Lisa 6 Raamatupidamise saldoandmiku vorm ja täitmise selgitused

Lisa 7

[Kehtetu -RT I, 22.12.2015, 21- jõust. 01.01.2016]

Lisa 8 Riigimetsa hindamine

[RT I, 27.11.2018, 5- jõust. 30.11.2018]

Lisa 9 Makseandmiku vorm

[RT I, 11.03.2020, 1- jõust. 01.01.2021]